

Täysistunto

Keskiviikko 17.5.2017 klo 14.05—16.45

Täysistunto alkoi klo 14.05. Täysistunto päättyi klo 16.45.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (14.05—16.21) ja toinen varapuhemies Arto Satonen (16.21—16.45).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 28/2016 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 7/2017 vp

Pöytäkirjan liite Lausumaehdotukset 16.5.2017 Liite 2A

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 16.5.2017 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Lauri Ihalainen Hanna Sarkkisen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Sari Essayah on Peter Östmanin kannattamana tehnyt lausumaehdotuksen, joka on monistettuna jaettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 2A)

Harri Jaskari on Arto Pirttilahden kannattamana tehnyt lausumaehdotuksen, joka on monistettuna jaettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 2A)

Lisäksi Kaj Turunen on Martti Mölsän kannattamana tehnyt lausumaehdotukset 1 ja 2, jotka on monistettuna jaettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 2A)

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Maria Lohela: Ensin on äänestettävä lakiehdotusten hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 94, ei 62; poissa 43 (äänestys 1).

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 28/2016 vp sisältyvät 1.—15. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän 3. lausumaehdotuksen.

Puhemies Maria Lohela: Lopuksi on päätettävä mietintöön sisältyvistä 1. ja 2. lausumaehdotuksesta ja keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Harri Jaskarin lausumaehdotuksesta äänestetään mietintöön sisältyvää 1. lausumaehdotusta vastaan.

Sari Essayahin lausumaehdotus, Kaj Turusen 2. lausumaehdotus ja mietintöön sisältyvä 2. lausumaehdotus koskevat samaa asiaa, joten ensin äänestetään Sari Essayahin lausumaehdotuksesta Kaj Turusen 2. lausumaehdotusta vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöön sisältyvää 2. lausumaehdotusta vastaan.

Lopuksi äänestetään mietintöön sisältyvien lausumien lisäksi annettavasta Kaj Turusen 1. lausumaehdotuksesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintöön sisältyvä 1. lausumaehdotus "jaa", Harri Jaskarin ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 0, ei 154; poissa 45 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi Harri Jaskarin lausumaehdotuksen.

1) Kaj Turusen 2. lausumaehdotus "jaa", Sari Essayahin ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 100, ei 55; poissa 44 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Kaj Turusen 2. lausumaehdotuksen.

2) Mietintöön sisältyvä 2. lausumaehdotus "jaa", Kaj Turusen 2. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 0, ei 155; poissa 44 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi Kaj Turusen 2. lausumaehdotuksen.

Mietintö "jaa", Kaj Turusen 1. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 0, ei 156; poissa 43 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi Kaj Turusen 1. lausumaehdotuksen.

Asian käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta

Hallituksen esitys HE 52/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

Keskustelu

14.11 **Martti Talja kesk:** Arvoisa puhemies! Pääministeri Juha Sipilän hallitus linjasi marraskuussa 2015, että vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä 18 itsehallintoalueelle, maakunnalle. Sosiaali- ja terveyspalveluja tuottaisivat maakuntien liikelaitokset sekä markkinoilla tuotettavissa palveluissa maakuntien, yksityisten ja järjestöjen omistamat yhtiöt ja itsenäiset ammatinharjoittajat.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa julkisen ja yksityisen palvelutuotannon vaatimukset ja valvonta ovat tällä hetkellä erilaisia. Terveys- ja ympärivuorokautisten sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottaminen yksityisesti edellyttää lupaviranomaisten lupaa, tilojen ja laitteiden tarkastusta sekä omavalvontasuunnitelmaa, kun taas kunnallisessa palvelutuotannossa vastaavaa menettelyä ei ole. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen uudelleen rakentuminen maakunta- ja sote-uudistuksen myötä edellyttää myös palvelujen tuottajien toimintaedellytysten uudelleen arviointia. Tavassa tuottaa terveydenhuollon palveluja on tapahtunut viime vuosina merkittäviä muutoksia. Kuntien järjestämisvastuulla olevien terveydenhuollon palvelujen ulkoistaminen sekä ostopalvelujen käyttö ovat ajankohtaisia ilmiöitä, kuten myös ulkoistamiseen liittyvä palvelujen alihankinta. Alihankintaa on enenevässä määrin myös palvelujen tuottajien välillä.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi yksi laki sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta, ja samalla kumottaisiin yksityisistä sosiaalipalveluista annettu laki ja yksityisestä terveydenhuollosta annettu laki. Tähän liittyen eduskunta päätti joulukuussa päivystys- ja erikoissairaanhoidon keskittämislainsäädännön yhteydessä, että jos sairaalassa ei ole päivystystä, ei voida myöskään päiväkirurgista toimintaa toteuttaa. Tästä johtuen julkinen ja yksityinen asetettiin eriarvoiseen asemaan.

Esityksen tarkoituksena on nyt varmistaa sosiaali- ja terveyspalveluja käyttävän asiakkaan ja potilaan asiakas- ja potilasturvallisuus, varmistaa laadultaan hyvät palvelut sekä edistää palvelujen tuottajan ja viranomaisten välistä yhteistyötä. Laissa säädettäisiin sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajien toimintaedellytyksistä ja rekisteröinnistä ja valvonnasta. Lakia ei sovellettaisi palveluiden vastikkeettomaan eikä satunnaiseen tuottamiseen.

Voimassa olevan yksityisiä sosiaalipalveluja koskevan lainsäädännön mukaisen lupa- ja ilmoitusmenettelyn sijasta toiminnan aloittaminen edellyttäisi, että sekä palvelujen tuottaja että palveluyksikkö olisi rekisteröity sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottajien rekisteriin ja että rekisteröinnistä olisi annettu päätös. Rekisteröintimenettely koskisi myös julkisia palveluntuottajia. Rekisteröinnin edellytyksenä olisi, että palveluntuottaja ja palveluyksikkö täyttäisivät niille asetetut taloudelliset, toiminnalliset ja hallinnolliset edellytykset, jotka ovat varsin monipuoliset. Rekisterivalvontaviranomaisina toimisivat Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ja aluehallintovirastot. Laissa säädettäisiin lisäksi myös jälkikäteisen valvonnan keinoista pääosin nykyistä sääntelyä vastaavasti.

14.15 **Niilo Keränen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Julkinen sosiaali- ja terveydenhuolto muuttuu perusteellisesti, kun maakuntalaki, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki sekä valinnanvapauslaki tulevat voimaan vuoden 2019 alusta. Julkisella puolella järjestäjä ja tuottaja erotetaan toisistaan ja kunnille ei jää sosiaali- ja terveydenhuollossa mitään roolia. Siten tämä käsillä oleva hallituksen esitys liittyy varsin oleellisena osana sote-uudistuksen kokonaisuuteen. Sote-uudistus ei kuitenkaan ole ainoa syy tähän esitykseen. Yksityisiä terveyspalveluja säätelevä laki on jo yli kolme vuosikymmentä vanha, vaikka sitä

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

onkin korjailtu vuosien mittaan. Yksityisiä sosiaalipalveluja säätelevä laki on suhteellisen tuore, mutta näissä laeissa on eroja, joille ei ole varsinaisesti kunnan perusteita.

Kuitenkin, arvoisa puhemies, yksityisten palvelujen tuottaminen on viime vuosina ja vuosikymmeninä muuttunut perusteellisesti. Kaikki tiedämme, että isot yksityiset sosiaali- ja terveyspalveluketjut ovat valloittaneet sosiaali- ja terveystuotteita. Pieniä perheyrittäjätoimijoita toki on vielä ja varmaan tulee olemaan, varsinkin jos niiden toimintaa pystytään helpottamaan esimerkiksi sillä tavalla kuin tässä lakiesityksessä ehdotetaan.

Yksi syy lakiehdotukselle on myös se, että sosiaali- ja terveyspalvelujen kirjo on viime vuosina muuttunut myös niin, että erilaisia etä- ja nettipalveluja on tullut lisää. Perinteisistä toimipaikkaan sidotuista palveluista on myös siirrytty esimerkiksi asiakkaan kodeissa annettaviin palveluihin, ja voimassa olevien lakien perusteella tällaisiin uudenlaisiin palveluihin ei ole oikein kunnolla soveltuvia säännöksiä.

Viime vuoden lopussa yksityisiä sosiaalipalvelujen toimintayksiköitä oli noin 7 500, ja yksityisten sosiaalipalvelujen arvo on jo noin kolmannes maan sosiaalihuollon arvosta. Yksityisiä terveyspalvelujen toimipaikkoja oli viime vuoden lopussa peräti noin 38 500, niistä tosin yksityisten ammatinharjoittajien toimipaikkoja 25 000. Yksityisen terveyspalvelun arvon osuus maan terveyspalveluista on noin neljäsosa. Osa ei tietenkään nykyään nostonkään mukaisesti tarvitse varsinaista lupaa, mutta ilmoitusmenettelykään ei ole aivan vaivaton. Lupamenettely on vaativa, valvontaviranomaisia ja tarkistuksia tekeviä kuntia työllistävä. Kun vielä lähes yhtä raskas on se menettely, kun toiminnan muutoksia tapahtuu, byrokratia on tosiaankin ollut melkoinen. Itsekin olen terveyskeskuksessa työskennellessäni tehnyt juuri tämän tyyppisiä tarkastuksia, jotka oikeastaan ovat tuntuneet aivan tyhjänpäiväisiltä.

Tämä lakiehdotus, arvoisa puhemies, siirtyy lupamenettelystä rekisteröintiin. Rekisteröinti perustuu palvelujen tuottajan ilmoitusmenettelyyn ja ennalta säädettyihin kriteereihin, joilla rekisteröinti hyväksytään. Toki esimerkiksi sairaaloiden tai vaativien sosiaalipalvelujen tuottajien kohdalle jää raskaampi menettely, joka sekin voidaan korvata sertifiointilla. Säädoskehdoitukseen kuuluu myös mahdollisuus keventää esimerkiksi yhteisvastuunottojen ja yhteistoimipisteitten rekisteröintiä valitsemalla yhteinen vastuullinen palveluntuottaja.

Sinänsä siis lakiehdotus vähentää byrokratiaa ja siihen liittyviä kustannuksia yksityisiltä palveluntuottajilta. Lisää byrokratiaa tämä lakiehdotus tietysti tuo julkisille palveluntuottajille, joita tulevat koskemaan tämän lakimuutoksen jälkeen täsmälleen samat säännöt kuin yksityisiä tai järjestöjenkin tuottamia palveluja. Sote-uudistukseen lakiehdotus liittyy myös siltä osin, että palvelujen tuottajista ylläpidetty rekisteri tulee olemaan myös sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakkaiden saatavilla. Omalta osaltaan tämä auttaa asiakkaita, kun he tulevaisuudessa valitsevat itselleen sopivaa palveluntuottajaa.

Arvoisa puhemies! Olen yrittänyt perehtyä tähän hallituksen lakiehdotukseen. Pääpiirteissään se tuntuu olevan selkeä ja hyvinkin tarpeellinen. Ehdotuksessa on kuitenkin hirmuisen paljon yksityiskohtia, jotka vaativat valiokunnalta huolellista perehtymistä.

14.21 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä edellisissä puheenvuorossa hyvin esiteltiin tämän lainsäädännön perustarkoitusta. On hyvä, että tässä on otettu jo niin sanotut normitalkoot huomioon, kun ollaan siirtymässä rekisteröintimenettelyyn lupamenettelyn osalta.

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

Mutta se, mikä minua kaikkein eniten huolettaa, on se, että tämä sote-uudistus nyt avaa tämän yksityisen palvelutuotannon ja julkisen palvelutuotannon rinnakkain — molemmat yhtiömuodossa useimmiten — ja kuitenkin siellä julkisella puolella ovat ne korkeammat eläkevastuut. Minä toivon, että tätä asiaa erityisesti täällä eduskuntakäsittelyssä niin tämän lain osalta kuin mielellään koko sote-uudistuksessa käydään läpi, koska tätä taustaa vasten korkeammat eläkevastuut tekevät näistä julkisen puolen toimijoista jo 6 prosenttiyksikköä kilpailukyvyttömämpiä kuin yksityisen sektorin toimijat ovat. Puhumattakaan siitä, että ne markkinat ovat nyt jo jaossa.

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Keränen, pyysittekö vastauspuheenvuoron?

14.22 **Niilo Keränen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En pyytänyt, mutta voin vastata. [Naurua]

Tämä kuuluu juuri niihin yksityiskohtiin, joihin valiokunnassa on perehdyttävä tarkkaan, että todellakin niin julkiset kuin yksityisetkin pääsevät samalle viivalle.

14.22 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakipaketti, jossa keskeisenä tavoitteena on se, että sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavia tahoja kohdellaan rekisteröinnissä ja valvonnassa samoilla periaatteilla oikeudellisesta muodosta riippumatta, on lähtökohtaisesti kannatettava, ja se on varmasti tarpeen ajatellen sote-uudistusta, mutta kyllä tässä esityksessä on niitä elementtejä ja niitä tavoitteita, jotka olisi joka tapauksessa pitänyt säätää riippumatta sote-uudistuksesta. Nimittäin meillä tällä hetkellä, varsinkin pienten terveydenhuollon yritysten näkökulmasta, byrokratia tässä rekisteröinti- ja lupakäytännössä on aivan kohtuuton. Nykylainsäädännön mukaan esimerkiksi eri terveydenhuollon palvelujen tuottajien asiallisesti aivan samalle toiminnalle on tilanteesta riippuen haettava kullekin omat erilliset lupansa, mikä tuottaa hyvin paljon ylimääräistä työtä ja ylimääräistä kustannusta ja myös kilpailuhaittaa ajatellen näitä pieniä yrityksiä verrattuna siten taas suuriin yrityksiin. Jos esimerkiksi pieni hammaslääkäriyritys, joka perustaa liike-toimintaa vaikkapa tänne pääkaupunkiseudulle, aikoo laajentaa sitten toimintaansa vaikka Tikkurilaan ja Hämeenlinnaan, se joutuu joka kerta asioimaan saman lupabyrokratian läpi eri aluehallintovirastojen viranomaisten kanssa. Tähän tämä kokonaisuus nyt toivon mukaan tuo helpotuksen ja uudistuksen. Toivon, että nimenomaan pienyrityksien ja näiden terveydenhuollon yritysten kannalta tarkastellaan tätä valiokunnassa, [Puhemies koputtaa] että saadaan turha kankeus ja byrokratia pois.

14.24 **Tytti Tuppurainen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä nyt lähetekeskustelussa oleva lakiesitys liittyy hallituksen sote- ja maakuntauudistukseen ja sen myötä valmisteilla olevaan valinnanvapauslainsäädäntöön. On varmasti näin, niin kuin edustaja Räsänen totesi, että osa näistä olisi täytynyt joka tapauksessa tehdä, mutta isoon kokonaisuuteen tämä kuitenkin kuuluu.

Näin yleisellä tasolla hallituksen esityksestä voi todeta, että on hyvä, että sääntelyä yhtenäistetään ja että yksityisiin ja julkisiin palveluntuottajiin ja palveluyksiköihin sovelletaan samoja toimintaehtoja. Palveluntuottajia koskevat yhtenäiset ehdot varmistavat palvelujen laadun sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden. Yhteinen tavoitteemme on turvata laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut.

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

Kiinnittäisin, puhemies, kuitenkin huomiota omavalvontasuunnitelmaan, josta todetaan hallituksen esityksessä, että se on "pidettävä julkisesti nähtävänä internetissä". Olisi hyvä saada tarkennusta, missä tarkalleen ottaen internetissä omavalvontasuunnitelman on oltava esillä. Onko tarkoitus, että omavalvontasuunnitelma olisi luettavissa esimerkiksi jokaisen palveluntuottajan verkkosivuilla, vai miten tämän suhteen oikein toimitaan? Suunnitelman olisi syytä olla vaivatta viranomaisten käytössä ennakkollisen valvonnan onnistumiseksi. Tämä korostuu erityisesti siksi, ettei esityksen mukaan toimitiloja enää tarkasteta muuta kuin tarvittaessa. Se voi lisätä riskejä potilasturvallisuuden kannalta. Siksi viranomaisvalvontaan on varmistettava riittävät resurssit ja omavalvonnan toimivuus on turvattava.

14.26 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käytetty erinomaisia puheenvuoroja tämän lainsäädännön esittelemiseksi, mutta olen kuitenkin syvästi pahoillani siitä, ettei esittelevä ministeri ole paikalla esittelemässä tätä ja kuuntelemassa edustajien näkemyksiä tai sitten vastaamassa meidän kysymyksiimme.

Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä on todettu, tämä lakiesitys kuuluu osana maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen. Lähtökohtaisesti lainsäädäntöesitys on hyvä. Se yhtenäistää säätelyä, kuten täällä on todettu. Palveluntuottajia koskevat yhtenäiset ehdot varmistavat palvelujen laadun sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden. Täällä on kuitenkin todettu jo aikaisemmin, että Kuntaliiton marraskuuisessa lausunnossa on huomioitu, että esitysluonnoksessa näkyy selvästi valmistelun kaksijakoisuus. Pelkästään yksityiseen palvelutuotantoon sovellettuna kokonaisuus vaikuttaa harkitulta, mutta laajennus julkiseen palvelutuotantoon vaikuttaa perusteettomalta ja osittain myös jopa ristiriitaiselta.

Puutun myös omalta osaltani omavalvontaan. Tässä esityksessä omavalvonta korostuu, mikä on sinällään mielestäni hyvä asia. Omavalvontaa pitää kehittää nykyisestäään, ja siltä osin se on kannatettava asia. Omavalvontasuunnitelman tulee olla rekisteriviranomaisen käytössä ennakkollisen valvonnan toteuttamiseksi. Kysyisin myös vastaavaa asiaa kuin mitä täällä edustaja Tuppurainen omassa puheenvuorossaan totesi: kuinka tätä tullaan käytännössä toteuttamaan? Internet on yksi hyvä vaihtoehto, ja sitä voidaan osittain sitä kautta hyödyntää, mutta käytännössä omavalvontajärjestelmän pitäisi olla asiakkaiden nähtävillä mahdollisesti siellä, missä asiakkaat palvelua käyttävät, ja heillä pitää olla siinä tilanteessa mahdollisuus arvioida omavalvontasuunnitelmaa ja sitä, tuottaako ja toteuttaako palveluntuottaja niitä palveluita sillä laadulla, mitä se siinä omavalvontasuunnitelmassa esittää, ja toisaalta antaa myös palautetta, että tätä omavalvontaa voidaan sitä kautta myös kehittää.

Esityksen mukaan toimitiloja ei enää tarkasteta kuin ainoastaan tarvittaessa. Tämä voi myös lisätä potilasturvallisuusriskiä, minkä takia viranomaisvalvonnan resurssit on myös turvattava.

Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä on todettu, niin ensinnäkin tämä on osa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta, jossa on määritelty, että kaikki palvelutuotanto tulee yhtiöittää. Joiltakin osin tämä esitys tulee helpottamaan tätä hallinnollista taakkaa, mutta on kuitenkin tilanteita, joissa tämä tulee lisäämään ja vaikeuttamaan esimerkiksi yhtiöitten perustamista. Esitys tulee lisäämään esimerkiksi pienten yritysten sekä entisten ammatinharjoittajien, kuten esimerkiksi hammaslääkäreiden tai lääkäreiden, hallinnollista työtä. Tämä ajaa pienet toimijat ketjuihin, jotka huolehtivat tuottamislain tuomista hallinnollisista velvollisuuksista. Tämä on harmillista, sillä tavoitteena on ollut vähentää hallinnollisia tehtäviä ja mahdollistaa pienten yritysten tuleminen markkinoille osana sote-uudistusta. Nyt

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

tämä esitys vie kuitenkin toiseen suuntaan. Lopputulemana on, että pienten yritysten määrä ei kasva toivotulla tavalla. Tästä meillä on jo viitteitä antanut myös arviointineuvosto, joka arvioi, että pienten ja keskisuurten yritysten määrä ei kasva toivotulla tavalla mutta että tämä mahdollistaa suurten, yli 250 työntekijän yritysten määrän kolminkertaistumisen.

Arvoisa puhemies! Olen vakuuttunut siitä, että sosiaali- ja terveysvaliokunta tulee ottamaan huomioon ne muutosesitykset ja ne kannat, mitä täällä on aikaisemmissa puheenvuoroissakin tullut hyvin esille.

14.31 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tälläkin hetkellä valvovat viranomaiset Valvira ja avi kiinnittävät huomiota erityisesti toimivaan omavalvontasuunnitelmaan. Se kuvastaa palveluntuottajien vastuuta omasta palvelutuotannostaan, sen laadusta ja siinä esiintyvistä ongelmista. Tavoitteena omavalvontasuunnitelmassa on, että määritellään selkeästi ne toimenpiteet, joihin palveluntuottaja ryhtyy havaitessaan poikkeavuuksia. Tällä tavalla palveluja valvovien viranomaisten niukat resurssit riittävät valvontatehtäviin.

14.31 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Nyt on käsiteltävänä hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta. Sen tarkoituksena on varmistaa asiakkaan ja potilaan asiakas- ja potilasturvallisuus ja varmistaa laadultaan hyvät palvelut, edistää palveluntuottajan ja viranomaisten välistä yhteistyötä. Laissa säädettäisiin sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajien toimintaedellytyksistä, rekisteröinnistä ja valvonnasta. On hyvin tärkeää, että tulevat palvelut ovat potilasturvallisia, hyviä ja laadukkaita. Se on tämän lakiesityksen sisällön ydintä.

Me puhumme täällä omavalvonnasta, mikä on myös asia, joka ei ole ihan läpihuutojuttu, vaan todellakin tarvitaan myös valvontaa ja selkeitä toimenpiteitä sitten, jos omavalvonta ei toimi ja havaitaan jonkunlaisia ongelmia.

On hyvin tärkeää myös, kun lakeja laaditaan ja tehdään, kuunnella esitysluonnokseen annettuja lausuntoja. Tällä kertaa niitä on tullut 246 kappaletta, ja niissä on yksimielisesti lakiesitystä kannatettu: on todettu, että se vähentää hallinnollista työtä ja parantaa myös valvontamahdollisuuksia. Ja lausunnonantajat ovat olleet tyytyväisiä vastuulliselle palveluntuottajalle ehdotettuihin tehtäviin ja valvontaviranomaisen keinoihin puuttua epäkohtiin asiakas- ja potilasturvallisuudessa.

Kuitenkin on hyvin tärkeää, että samalla, kun teemme lakia, myös valvontaviranomaisen resurssit turvataan. On tietysti aina tärkeää, että kun tehdään, niin pitää myös valvoa. Ja lain lisäksi edelleen meillä säilyvät potilasasiamies ja sosiaaliasiamies, jotka ovat myös osa sitä asiakkaan mahdollisuutta tehdä kanteluja tai valituksia saamastaan hoidosta sitten, jos ei ole ihan kohdalleen sattunut. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira ja aluehallintovirastot säilyvät myös edelleen rekisteri- ja valvontaviranomaisina.

14.34 Sirkka-Liisa Anttila kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on jo todettu, että terveydenhuoltoapuolella on 38 500 palveluntuottajaa, joista 25 000 on yksityisiä ammatinharjoittajia. Jos nyt olen oikein ymmärtänyt, niin tämä lainsäädäntö, mitä sotessa nyt ollaan tekemässä, tulee johtamaan siihen, että nämä 25 000 yksityistä ammatinharjoittajaa joutuvat osakeyhtiöittämään toimintansa. Ja tiedän sen, että siitä kipuillaan aika paljon. Olen saanut erittäin paljon yhteydenottoja tästä, että miksi heidän pitää nyt sitten yhtiöittää toimintansa, koska he joutuvat samalla kilpailemaan suurten yritysten kanssa samoista asiakkaista.

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

Nyt minä todella toivon, kun tätä lakiesitystä, samoin kuin sote-uudistusta, sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa valmistellaan, että kiinnitätte erityistä huomiota siihen, onko pakko purkaa tämä yksityisten ammatinharjoittajien toimintamalli, joka on tähän saakka toiminut aivan erinomaisesti ja on ollut lähipalvelua. Näillä ammatinharjoittajilla on vakinainen asiakaskunta pitkälti, ja sitä kautta he ovat esimerkiksi pystyneet järjestämään palvelunsa sillä tavalla, että ne vastaavat asiakkaiden tarpeita iltavastaanottoineen kaikkineen. Onko nyt sitten pakko tässä tilanteessa tämä ammatinharjoittamisjärjestelmä tällä tavalla Suomessa ajaa alas?

14.35 Mikko Savola kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä lakiesityksessä byrokratian purkuun ja ilmoitusmenettelyyn siirtyminen on luonnollisesti se hyvä asia, ja samalla viivalla oleminenhan niin julkisen kuin yksityisen sektorin terveydenhuoltopalveluitten tuottajien kanssa on oikeastaan ollut lähtökohta tässä koko sote-uudistuksessa. Yksityinen sektorinhan monipuolistaa kyllä meillä palvelutuotantoa, ja asiakkaan näkökulmasta tämä on hyvä.

Mitä tulee omavalvontaan, niin tämä on luonnollisesti perusasioita ja hyvä, että tässäkin laissa siihen kiinnitetään huomiota. Ottaisin tästä perusasioina myös sen lähtökohdan, että kun valinnanvapaus meillä nyt sitten lisääntyy ja tulee, niin kyllähän asiakkaalla on oltava luottamus siihen palveluntuottajaan, ja tämän omavalvonnan kautta se pystytään osoittamaan. Ja kun sitä palveluntuottajaa itselle valitaan, niin sehän, että se turvallisuus toimii ja potilasturvallisuus ennen kaikkea, on se lähtökohta, että niitä asiakkaita voi saada.

Rouva puhemies! Tähän itse potilasturvallisuuteen haluan kyllä kiinnittää huomiota sikäli, että sehän on luonnollisesti se ykkösasia, mikä meillä on oltava: potilasturvallisuuden pitää olla kunnossa. Mutta siihen myös vedotaan aika herkästi, ja alan ammattilaiset meille maallikoille helposti myös tuovat sitä kovinkin voimakkaasti esiin, ja se johtaa joskus sellaisiin päätöksiin, mitkä eivät ole edes tarpeen. Omakohtaisia kokemuksia tästä on muun muassa oman aluesairaalan alasajossa, missä johtavat lääkärit vetosivat potilasturvallisuuden jatkuvasti, vaikka mitään näyttöä tästä ei ollut, ei hoitovirheitä, ei vaaratilanteita eikä muita, mutta keskittää haluttiin ja vahvasti potilasturvallisuuteen vedoten, joten potilasturvallisuus voi myös pienissä yksiköissä hyvin hoidettuna olla oikeasti samalla viivalla kuin isommissakin yksiköissä.

Kaiken kaikkiaan palvelut on varmistettava ja julkinen sektori on se ykkönen, jota yksityinen sektori sitten täydentää.

14.37 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämän keskustelun aikana on tullut hiukan toisistaan poikkeavia ja ristikkäisiä näkemyksiä tämän lain käytännön vaikutuksista. Tavoitteenahan tässä on nimenomaan yhtenäistää ja keventää lupa- ja valvontakäytäntöä, ja sille on aivan ilmeinen tarve. Nimenomaan jos ajatellaan etenkin näitä yksityisiä terveydenhuollon palveluita, niiden lupakäytännöt ovat tällä hetkellä aivan liian byrookraattisia ja raskaita nimenomaan pienten yrittäjien kannalta.

Nyt pidän kyllä tärkeänä sitä, että valiokunnassa huolellisesti paneudutaan ja kuullaan erikokoisten yritysten, sekä terveys- että sosiaalipalveluyritysten, näkökulmia tähän, jotta tästä ei sitten löydy ikään kuin semmoisia sudenkuoppia, jotka tosiasiallisesti eivät helpota näitten yrittäjien tilannetta.

Tietenkin tässä on sitten vielä se puoli, että julkisten palveluntuottajien kannalta ne lupakäytännöt jonkin verran tulevat raskaammiksi, koska nämä käytännöt yhtenäistetään

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

riippumatta palveluntuottajan oikeudellisesta muodosta. Mutta ajatellen sitten asiakasta, palvelun tarvitsijaa, pidän kyllä hyvänä, että sekä valvonta että rekisteröintikäytännöt ovat yhtenevät riippumatta siitä, onko yksityinen vai julkinen palveluntuottaja.

14.39 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On aivan ensiarvoisen tärkeää, että olkoon sote, sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, mikä tahansa, niin siinä asiassa pidetään kiinni siitä isosta periaatteesta, että kaikkialla Suomessa tarjotaan ihmisille sosiaali- ja terveyspalvelut lähipalveluina [Mikko Savola: Juuri näin!] kohtuullisella kustannusrasituksella. Markkinoille on tulossa ylikansallisia suuria, isolla rahalla toimivia valtavia suuryrityksiä. Näiden toiminnassa näen sen uhkan, että se keskittää armotta palvelut maakuntakeskuksiin. Se on ihan selvä asia. Joku kotikuntani Ilomantsi esimerkiksi on pieni markkina-alue verrattuna johonkin Joensuuhun, jossa on 100 000 asiakasta helposti ja ylikin, joka on varmasti se ykköskohde, pieni kunta äärimmäisen harvoin, jos koskaan. Tämän takia on hyvä asia, että tässä lakiesityksessä puretaan byrokratiaa, sen näen suurena, hyvänä asiana.

Nämä pienet palveluntarjoajat, jotka kaikkialla Suomessa tällä hetkellä toimivat — on valtava määrä niitä pieniä yrityksiä, vanhuspalveluita, monta muuta asiaa hoidetaan — tekevät arvokasta työtä erittäin korkealla ammattitaidolla ja erittäin korkealla moraalilla. Olen ihan varma siitä, että jos tämä palvelumahdollisuus tästä maasta ollaan pikkujiljaa hävittämässä esimerkiksi edustaja Sirkka-Liisa Anttilan mainitsemilla esimerkeillä yhtiöittämissä, tehdään kyllä valtava karhunpalvelus sille, mitä tässä maassa osaamista on. Tiedän kotikunnastanikin monta pientä yritystä, jotka tarjoavat asiakkaille erittäin hyvää palvelua jopa kodinomaisissa olosuhteissa erittäin korkealla tasolla, ja ne ihmiset viihtyvät siellä. Tätä menettelyä älkäämme tästä maasta tuhotko pois.

Nyt kun tämä hallituksen esitys menee valiokuntakäsittelyyn, niin toivon hartaasti, että siellä valiokunnassa otetaan huomioon, että Suomi on pitkien välimatkojen maa. Jos me annamme markkinatalouden melskata tällä alueella vapaasti ja villisti, se johtaa siihen, että suuret palveluntarjoajat isolla kukkarollaan pystyvät pienet yrittäjät heittämään kovalla kilpailulla. Nehän voivat pari kolme vuotta pyörittää toimintaa vaikka raakasti tappiolla, kyllä niiden tase kestää, mutta pienelle yrittäjälle se on henki ja elämä ja ennen kaikkea niille ihmisille, jotka maaseudulla asuvat, pienillä paikkakunnilla. Palvelujen määrä voi heiketä ja laatu todella laskea, ja tähän ei pidä missään nimessä mennä. Toivon, että valiokunta tähän ottaa vakavasti kantaa.

14.41 Niilo Keränen kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on muutaman kerran tästä omavalvontasuunnitelmasta ollut puhetta. Lakiehdotuksen 9 §:ssä mainitaan suoraan, että omavalvontasuunnitelma on julkaistava internetissä ja sen on oltava myöskin nähtävillä siellä itse toimipaikassa.

Arvoisa puhemies! Edustaja Anttila ja edustaja Hoskonenkin puhuivat näistä pienistä yrittäjistä. Tämä laki sinänsä jopa tuo helpotuksia näille pienille yrittäjille ja ammatinharjoittajille. Sen sijaan, kun me olemme käsittelemässä samanaikaisesti valiokunnassa soten järjestämislakia ja valinnanvapauslakia, niin näissä on sellainen ongelma, että sote-keskukselta ehkä näitten ehdotusten mukaan vaaditaan tänä päivänä liian suurta ja laajaa valikoimaa, ja saattaa olla, että sinne pitää yrittää löytää joku keino, jolla nämä pienet ammatinharjoittajat säilyvät tässä maassa tulevaisuudessakin.

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

14.42 **Mikko Savola kesk:** Rouva puhemies! Tähän edustaja Hoskosen puheenvuoroon haluan kertoa oman mielipiteeni, joka liittyy lähinnä yksityisten terveydenhuoltopalveluiden tuottamiseen maaseutualueilla ja reuna-alueilla. Tulen itse alueelta, missä terveydenhuoltopalvelut on ulkoistettu yhteiskunnalliselle yritykselle. Tässä Alavus, Kuortane, Soini ja Ähtäri muodostavat yhteiskunnallisen yrityksen eli Kuusiolonna Terveys Oy:n yhdessä Pihlajalinnan kanssa. Me todellakin sijaitsemme maakunnan reuna-alueella. Kokemukset tästä ovat olleet hyviä. Erittäin suurien kustannussäästöjen lisäksi — joka on muun muassa parantanut meidän kuntatalouttamme roimasti — palvelutaso on saatu pidettyä, hoitoketjut ovat tehokkaita, hoitoon pääsee nopeasti, oikealle lääkärille ohjataan nopeasti ja sen oikean, tarvittavan hoidon saa nopeasti.

Haluan lähinnä vain muistuttaa siitä, että näitä toimivia malleja on myös olemassa ja näistä toimivista malleista olisi syytä pitää myös tulevaisuudessa kiinni. On aivan totta, että riskejäkin voi olla siinä, toimivatko kaikki suuryritykset samoilla pelisäännöillä. Tätä yhteiskuntavastuuta tulee nyt jos koskaan korostaa, kun valinnanvapaus tulee lisääntymään ja myöskin nämä tuottajat ovat meillä markkinoilla mukana. Mutta kun on vastuullisia toimijoita olemassa, on hyviä malleja olemassa, niitä kannattaa kyllä hyödyntää ja niistä kokemuksista myös ammentaa. Meillä tällä kertaa on nyt myönteisiä kokemuksia tästä asiasta.

14.44 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Olen täysin samaa mieltä kuin edustaja Anttila ammatinharjoittajiin liittyvässä lainsäädäntökohdassa. Tämä laki ei enää tunnista ammatinharjoittajia, vaan kaikki se palvelutoiminta, joka sosiaali- ja terveystalvveluudistuksessa toteutetaan, on pakkoyhtiöitettävä. Ja siihen liittyy se hänenkin sekä sitten myös edustaja Hoskosen tuoma huoli siitä, onko kaikki palvelut yhtiöitettävä sosiaali- ja terveystalvveluissa. Näillä näkymin näyttää siltä, että valinnanvapaus edellyttää, että näin tulee tapahtumaan. Ja vastoin kuin edustaja Keränen totesi, että tämä tulisi helpottamaan pienten yritysten ja ammatinharjoittajien hallinnollista taakkaa, nämä pienet yritykset ja ammatinharjoittajat, muun muassa Hammaslääkäriliitto ja muut, ovat ottaneet nimenomaan kantaa omista lausunnoistaan siihen, että tämä lainsäädäntö tulee lisäämään heidän hallinnollisia velvollisuuksiaan, hallinnollista taakkaa. Sen seurauksena ammatinharjoittajat eivät enää pysty toimimaan ammatinharjoittajina, vaan he perustavat sitten omia yhtiöitään tai ketjuttavat sitten näitä toimintoja yhteen, ja sitä kautta heidän toimintansa tässä nykyisessä ammatinharjoittamislainsäädäntömuodossa tulee päättymään. Tätä he pahoittelivat ja olivat pahoillaan myös siitä, että he eivät tulleet kuulluiksi tämän hallituksen esityksen puitteissa. Siltä osin olen tästä täysin samaa mieltä kuin edustaja Anttila: olisin toivonut, että näitten ammatinharjoittajien lainsäädäntöä oltaisiin tarkasteltu toisella tavalla ja että me toisaalta luopuisimme tästä niin sanotusta pakkoyhtiöittämisestä, jota hallitus nyt tässä sote-uudistuksessa on viemässä eteenpäin.

14.46 **Ville Skinnari sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Savolan esiin nostama toimintamalli on hyvin mielenkiintoinen, ja olisi kiva kuulla siitä lisää. Nythän meillä tilanne Suomessa, esimerkiksi meidän omassakin maakunnassamme Päijät-Hämeessä, on se, että kun näitä tuottamisen kokonaisulkoistuksia on tehty esimerkiksi Sysmässä, niin sitten yhtäkkiä huomataankin, että meillä on liikaa työntekijöitä, ja nytkin meillä Sysmässä on jo yt-neuvottelut menossa. Ja tässä tullaan sitten siihen kokonaisuuteen, miten se palvelutaso pienessä kunnassa jatkossa on, onko sitä ollenkaan, miten tietojärjestelmäpuoli, miten löytää rahoitus pienelle yrittäjälle, keskusuurollekaan siihen, että pääsee integroitumaan tähän

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

suureen maailmaan. Ja niin hienolta kuin se kuulostaakin, että kohdellaan kaikkia tasapuolisesti, niin kyllä sen toteuttaminen on erittäin haastavaa, ellei mahdotonta.

Mutta sitten vielä yksi sana laajemminkin palveluiden tuottamisesta ja sen tulevaisuudesta. Kun tässä nyt tätä jättimäistä sote-pakettia käsitellään, niin kyllä minä olen sitä ihmetellyt kovasti, minkä takia Suomi nyt haluaa antaa tämän sote-tuotannon eurooppalaisen kilpailulainsäädännön alle. Ei sitä kukaan pakota meitä tekemään. Kukaan ei pakota meitä viemään suomalaista sosiaali- ja terveysjärjestelmää Euroopan unionin kilpailuoi-keuden alle. Mitä tämä tarkoittaa sitten maakunnissa, kunnissa, kun tämä tulee voimaan? Se on hyvä kysymys.

14.48 Ben Zyskovicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kiljusen puheenvuoron johdosta totean ensinnäkin, että toivottavasti, ja uskonkin näin käyvän, te sosiaali- ja terveysvaliokunnassa asianmukaisesti kuulette ja kuuntelette niitä eri tahoja, joita ei ole valmistelussa riittävästi huomioitu.

Mutta sitten tähän puheeseen siitä, että sote-uudistuksen myötä kaikki sote-palvelut on yhtiötettävä. Näinhän ei tietystikään ole asianlaita, vaan tarkoitus on, että on yhtiötettävä ne palvelut, jotka kilpailevat muiden palveluntuottajien kanssa. Ja miksi näin on tehtävä? Siksi, että koko ajatus tässä on se, että ne, jotka kilpailevat samoilla markkinoilla, lähtisivät tähän kilpailuun samalta viivalta, ja yhtiöittäminen varmistaa myös sen läpinäkyvyyden ja vertailumahdollisuuden, jota eri palveluntuottajien välille tarvitaan.

Kun puhutaan tästä yhtiöittämisestä ja kun sitä aina kritisoidaan, kun puhe on sote-uudistuksesta, niin en malta olla tässäkin yhteydessä kysymättä: Jos asetettaisiinkin keskiöön se potilas, kansalainen, asiakas, niin mikä hänen kannaltaan on ongelma siinä, mikä sen palveluntuottajan oikeudellinen rakenne on? Mitä hänelle merkitsee se, onko palveluntuottajan takana yhtiömuoto vai liikelaitosmuoto vai onko se kunnan tai maakunnan suoraan pyörittämää palvelua? Eikö sen ihmisen ja asiakkaan ja potilaan näkökulmasta ole tärkeintä se, että toimii palvelujen saatavuus, toimii palvelujen laatu ja — ainakin itse pidän tärkeänä sitä — toimii myös palvelujen kustannusvaikuttavuus?

14.50 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin on Euroopan unionin kilpailulainsäädännön mukaiset vapaan kilpailun säännöt ja sitten nämä mahdolliset sanktiot, jos vapaan kilpailun sääntöjä rikotaan, ja se on totta, että sote-uudistuksen myötä tämä tällainen, sanon suoraan, byrokratian keidas kyllä tähän asiaan avataan. Se on kiistämätön tosiasia, ja minä pelolla ajattelen sitä tilannetta. Tämä lakiesitys, mitä nyt käsitellään, on hyvä, kun byrokratiaa puretaan, ja sitä kannatan, mutta sote-uudistukseen yleensä — nämä nyt käsittelyssä olevat sote-paketit liittyvät kyllä tähän lakiin siellä tavallaan kaiken yllä olevana sote-lakina — liittyy se kilpailun vapautuksen ongelma, että kun vapaa kilpailu on sitten voimassa ja olemme tämän oman järjestelmämme purkaneet, niin sen jälkeen olemme sitten näiden suurten kansainvälisten yhtiöiden ja niiden lakimiesten armoilla. Joka ainoasta kilpailutuksesta voidaan valittaa, ja sitten siellä toisella puolella — ei tämän pienen yrittäjän puolella vaan siellä toisella puolella, joka valituksia tekee — niiden suurten kansainvälisten yhtiöiden lakimiesarmeijat kun iskevät tämän pienen yrittäjän kimppuun, niin se on varmaa, että joka ainoan oikeuskäsittelyn häviää. Sille porukalle ei tavan kuolevainen pienillä rahoilla ja vaatimattomalla lakiosaamisella pärjää. Ellei palkkaa valtavan kallista juristia auttamaan itseään oikeudenkäynnissä, häviää sen kilpailun aivan varmasti oikeudessa.

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

Tämän takia tästä asiasta eduskunnan pitää nyt rehellisesti keskustella. Mitä me oikeasti tässä maassa haluamme? Suomessa kuitenkin tällä hetkellä on kylmä tosiasia, että jos katsotaan keskivertokunta tällä hetkellä Suomessa, niin siellä ovat kuitenkin sosiaali- ja terveyspalvelut kohtalaisen hyvät. Kuntatalous vahvistui viime vuonna 450 miljoonalla eurolla. Kotikuntanikin tuotti vaatimattomissa olosuhteissa lähes miljoonan ylijäämää viime vuonna. Terveyspalvelut kaikista huolimatta toimivat hyvin, ja ihmiset saavat palvelunsa. En näe kriisiä. Kannatan kehittämistä ja uudistamista mutta sitä en kannata koskaan, että näille ylikansallisille yhtiöille annetaan kilpailuetu, jota pienet yritykset eivät koskaan pysty omalla kukkarollaan saavuttamaan.

14.52 Outi Mäkelä kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä vaiheessa keskustelua lienee syytä selkeyttää, mistä loppujen lopuksi on kyse tässä esityksessä, josta keskustellaan. Täsähän on tavoitteena, että mahdollistetaan jatkossakin laadukkaat, vaikuttavat ja turvalliset sosiaali- ja terveyspalvelut ottaen huomioon muuttunut toimintaympäristö ja uudet palvelumuodot. Tavoitteena on siis yhtenäistää ja keventää nykyistä sääntelyä niiltä osin kuin se on mahdollista vaarantamatta asiakas- ja potilasturvallisuutta ottaen huomioon uudistuvat palveluiden tuottamistavat sekä kohdentaa käytettävissä olevat viranomaisresurssit tarkoituksenmukaisella tavalla. Tavoitteena on, että ehdotetun lain myötä sekä yksityiset että julkiset sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottajat ja palvelut rekisteröidään samaan palveluntuottajia koskevaan rekisteriin. Siis tavoitteena on yhtenäistää, keventää byrokratiaa, joustavoittaa ja tehdä asiat asiakasystävällisemmiksi. Mielestäni tässä ollaan menossa hyvä askel siihen suuntaan, mihin suuntaan me olemme uudistuksessa halunneet koko tätä järjestelmää viedä. Suomalainen terveydenhuolto ansaitsee nykyaikaisemman, entistä laadukkaamman ja joustavamman toimintamallin.

14.53 Mikko Savola kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Skinnari kyseli tästä meidän palvelutuotantomallistamme, yhteiskunnallisesta yrityksestä, joka Etelä-Pohjanmaan Kuusiokuntien seutukunnalla on. Tämähän perustuu tietysti sopimukseen, jossa on kaksi keskeistä tekijää: palvelutason määrittäminen ja kustannukset. Näihin kahteen tekijään tämä käytännössä korreloituu.

Haasteita tietysti on:

Integraatio tähän suurempaan kokonaisuuteen on varmasti se keskeinen tekijä, se, kuinka jatkossa palvelut integroituvat toinen toisiinsa, kun maakunta järjestää ne ja siellä on näitä eri tuotantotapoja, joko maakunnallisia tai muita pienempiä tuotantoalueita. Ja näistä varmasti yhtenä keskeisenä on tietojärjestelmät, aivan kuten mainitsittekin. Mutta tähän nyt haetaan valtakunnallisestikin ratkaisuja, että meidän tietojärjestelmämme toimivat ja potilastiedot siirtyvät asianmukaisesti tarvittavilta osin eteenpäin.

Se on tietysti maakunnallisella tasolla, kuinka järjestäjä suhtautuu näihin erilaisiin tuottajiin siellä alueella. Sopimus tietysti määrittelee pitkäksi aikaa sen, mitä on jo sovittu, ja ne sopimukset siirtyvät, varmasti osia niistä neuvotellaan myöskin uudelleen, mutta se, että järjestäjän suhtautuminen on lähtökohtaisesti myönteinen tuottajaan, on kaiken perusedellytys.

Edustaja Skinnari, tätä mallia meillä esitellään mielellään paikan päällä. Tervetuloa milloin tahansa Ähtäriin. Tarjoan hyvät pullakahvit, ja voidaan jutella tästä sitten asiantuntijoiden kanssa lisää. [Ben Zyskowitz: Koskeeko myös muita?] — Myös edustaja Zyskowitz, tervetuloa milloin vain Ähtäriin.

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

Tämän kaiken a ja o on siis asiakkaan näkökulma. On aivan sama, kuka sen palvelun tuottaa, kunhan saa sen palvelun asianmukaisesti ja saa oikeaa hoitoa.

14.55 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kun edustaja Zyskowicz kysyi, mitä väliä sillä on, keneltä palveluntuottajalta asiakas tämän palvelun saa, ja mikä on tärkeintä, niin asiakkaalle on tietenkin kaikkein tärkeintä se, että hän saa hyvän ja laadukkaan palvelun ja että hänen elämäntilanteensa huomioidaan kokonaisuutena.

Mutta tähän lakiin sekä sote-uudistukseen sekä tähän pakkoyhtiöittämiseen: Sen seurauksena nykyisin hyvin toimivat palvelut joudutaan pilkkomaan, ne joudutaan purkamaan, mahdollisesti pilkkomaan pienempiin kokonaisuuksiin, liikelaitoksiin, sote-keskukseen ja sitä kautta sitten myös erillisiin muihin yhtiöihin, jotka ovat niin sanottuja alihankintayhtiöitä. Tämän seurauksena meille tulee erilaisia hallinnollisia rajoja, erilaisia toimintakulttuureita, ja tämän kokonaisuuden seurauksena integraation toimintamahdollisuudet vaikeutuvat entisestään. Ja palveluiden kokonaisuuden hallinta asiakkaankin näkökulmasta tulee vaikeutumaan, kun tämä asiakkaan palvelukokonaisuus hajotetaan eri toimijoille. Sitten kun tätä valinnanvapautta ja vastuuta siirretään asiakkaalle itselleen sekä hänen omaisilleen, niin käytännössä tämä kokonaisuus on se, joka tässä lisää ongelmia. Yhtiöittäminen sinälläänhan on vain yksi järjestelmä, mutta kun se toteutetaan tällä tavalla, miten sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa nyt toteutetaan pakkoyhtiöittämisen kautta, niin se tuo tämän ongelman. Ja se ei kaikilta osin ole sosiaali- ja terveystalouden eikä asiakkaiden kokonaistilanteen kannalta kaikkein järkevintä. Sitä me tässä kritisoidimme.

14.57 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän edustaja Anneli Kiljusta tästä vastauksesta, koska minun mielestäni tästä yhtiöittämisestä tehdään valtavaa mörköä, valtavaa ongelmaa, ja näissä vastustavissa puheenvuoroissa hyvin harvoin olen kuullut perusteltavan ja selitettävän sitä, mikä sen potilaan, sen asiakkaan, näkökulmasta on ongelma siinä, missä oikeudellisessa muodossa tämä palveluntuottaja toimii. Nyt sain edustaja Kiljuselta tähän hänen näkemyksensä.

Mitä tulee tähän integraation vaikeutumiseen, näin sen voi nähdä, mutta itse muistuttaisin siitä, että sehän on yksiselitteisesti maakunnan velvoite palvelunjärjestäjänä huolehtia tästä integraatiosta. On aivan selvää, että maakunnan ei tule hyväksyä palveluntuottajiksi sellaisia palveluntuottajia, jotka eivät maakunnan ja palveluntuottajien välisissä sopimuksissa sitoudu kaikkeen siihen, mitä tämä integraatio palveluntuottajilta edellyttää. Maakunta järjestäjänä on vastuussa integraatiosta, ja maakunta palvelujen järjestäjänä voi ja sen tulee edellyttää, että ne, jotka palveluntuottajiksi tässä uudessa järjestelmässä haluavat, sitoutuvat kaikkiin niihin vaatimuksiin, jotka ovat perusteltuja tämän integraation varmistamiseksi.

Edustaja Kiljunen viittasi, näin ymmärsin, viime kädessä myös siihen, että potilaan palvelun laatu saattaa heikentyä johtuen tästä yhtiöittämisestä ja niistä siitä seuraavista seikoista, joiden hän näki siitä seuraavan. Itse olen täysin vakuuttunut siitä, että sote-uudistus ja valinnanvapaus osana sitä tulee nimenomaan palvelujen laatua parantamaan.

14.59 Kauko Juhantalo kesk: Rouva puhemies! Ymmärrän hyvin edustaja Anttilan ja edustaja Hoskosen näkökulman ja huolen siitä, miten tulee tulevaisuudessa tapahtumaan, mutta ymmärrän periaatteelliselta kannalta myös hyvin edustaja Zyskowiczin näkökohdan

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

samalta viivalta lähtemisestä. Se on potilaan näkökulmasta kyllä välttämätöntä, että voi luottaa siihen, jonka valitsee. Minä en ole niin tarkkaan perehtynyt tähän asiaan.

Edustaja Zyskowicz toisena juristina voi selvittää, tarkoittaako yhtiöittäminen pelkäämään osakeyhtiömuotoa, vai mikä yhtiö on se, jonka parissa voi liikkua. Osakeyhtiöhän on kohtuullisen kankea muoto, ja muita, joustavampia yhtiömuotoja on olemassa. Haluaisin siitä selvityksen. Se, että palveluntuottaja voisi olla tämmöisessä joustavammassa yhtiömuodossa, helpottaisi kyllä vähän sitä tuskaa, joka tässä on olemassa.

15.01 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Vielä tähän edustaja Zyskowiczin analyysiin markkinoista ja integraatiosta.

Ensinnäkin maakunnalle annetaan valtava vastuu näitten palveluiden järjestämisestä, ja vielä ongelmaa lisää se, että maakunta ei pääse sisälle niihin palveluprosesseihin, joita palveluntuottajat tuottavat näissä omissa yhtiöissään. Mutta totta kai maakunta vastaa palvelukokonaisuudesta ja siitä, mitä palveluita sitten missäkin palvelutuotannossa tuotetaan. Meidän markkinalähtöiset, voisiko sanoa, markkinamme, tuotantomarkkinamme, eivät toimi sillä tavalla, kuten me ehkä toivoisimme julkisten palveluiden ja niitten säännösten perusteella toimivan, vaan markkinat lähtevät siitä, että siellä on lähtökohtaisesti kilpailuasetelma, siellä kilpaillaan asiakkaista. Ja kun sitten näiltä eri yhtiöiltä, vaikka Terveystalolta, Attendolta ja sitten vaikka Mehiläiseltä, kaikilta odotetaan vahvaa yhteistyötä ja integraatiota ja kuitenkin he samanaikaisesti kilpailevat samoista asiakkaista, samoista palveluista, niin voi olla, että markkinalähtöinen ajattelu ei sovi tähän meidän integraatioajatteluumme, joka liittyy asiakkaitten kokonaisvaltaiseen palvelutuotantoon, jota maakunta hallinnoi.

Siinä mielessä tämä koko, voisiko sanoa, tämmöinen filosofinen lähtökohta tähän markkinatalouteen liittyen, kun me puhumme integraatiosta ja yhdessä tekemisestä ja yhteistyöstä, ei vain mielestäni satu samalla lailla kuin se voisi sattua joittenkin muitten palveluiden osalta. Ja siltä osin tämä on erittäin haastava. Meidän kaikkien yhteinen tahtomme varmasti on se, että asiakkaat saavat tulevaisuudessa entistä parempaa ja kokonaisvaltaisempaa palvelua, mutta onnistuuko se hallituksen tekemällä esityksellä, niin olen siitä hyvin epävarma.

15.03 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Olen edustaja Kiljusen kanssa samaa mieltä siitä, että maakunnilla on valtava vastuu tässä uudessa sote-järjestelmässä, ja sen vuoksi onkin hyvin tärkeätä, että maakunnissa, kun aikanaan rekrytoidaan keskeisiä toimihenkilöitä sinne, otetaan huomioon se valtava vastuu ja sen edellyttämä osaaminen ja asiantuntemus, mitä maakunnilta ja niiden keskeisiltä johtajilta ja muilta toimijoilta edellytetään.

Mitä tähän integraatioon tulee, niin yritin edellä kuvailla sitä, että maakunnalla on vastuu, mutta sillä on myös valta. Siis koko tähän sote-järjestelmään, veronmaksajien maksamaan palveluntuottamiseen, ei pidä ottaa mukaan sellaisia tahoja, jotka eivät suostuisi niihin ehtoihin, jotka maakunta asettaa ja jotka ehdot liittyvät siihen, että tämä integraatio, joka perustuu ennen kaikkea tiedonhallintaan, voisi toimia ja voitaisiin toteuttaa. On totta, että markkinoilla on oma logiikkansa, mutta tässähän lähtökohtana on se, että markkinoista tehdään veronmaksajien renkejä, niistä ei tehdä isäntiä, ja sen vuoksi maakunnan pitää osata se julkinen intressi, mikä tässä yhteydessä on, asettaa sillä tavoin, että nämä markkinaehtoisesti toimivat eri tahot asetuvat sen julkisen intressin vaatimaan uomaan.

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

Siitä olen samaa mieltä ja on pakko myöntää, että totta kai tähän valtavaan uudistukseen sisältyy huomattavia riskejä, ja on selvää, että tämä ei tule kerralla valmiiksi, vaan sekä lainsäädäntötasolla että maakunnan tasolla on tehtävä monia uusia päätöksiä asioiden suhteen.

Mitä edustaja Juhantalon kysymykseen tulee, niin käsitykseni mukaan myös muut yhtiöt kuin osakeyhtiöt, esimerkiksi osuuskunnat, käyvät.

Puhemies Maria Lohela: Ja se oli viimeinen pyydetty puheenvuoro. — Halusitteko käyttää vielä vastauspuheenvuoron, edustaja Jaskari? Pyysittekö sitä äsken?

15.05 **Harri Jaskari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Halusin vielä keskustella siitä asiasta, minkälaisia riskejä tässä on olemassa, jos yhtiömuotoisesti tehdään. Olen samaa mieltä edustaja Zyskowiezin kanssa siitä, että vastuu tulee olemaan voimakkaasti maakunnilla. Mutta se kysymys liittyy hyvin paljon siihen, minkälaisia vaatimuksia näille tehdään, integraatiovaatimuksia, vaikuttavuusvaatimuksia, vastaavia. Siinä suhteessa ei pidä ottaa etukäteen jo peikkona sitä asiaa, että kokeillaan, tehdään uudella tavalla. Ja samalla tavalla kuin monilla muilla sektoreilla, kyllähän toimijat, olkoon ne niitä yrityksiä tai muita toimijoita, tekevät jo nyt yhteistyötä, ja se näyttäytyy ihan saumattomasti siinä tilanteessa asiakkaan suuntaan ilman, että siinä olisi näkyvissä, että siellä on joku yritys tai ryhmä yrityksiä tekemässä. Mutta se liittyy erittäin voimakkaasti siihen, mitä tilaaja osaa tilata, ja nyt se haaste täytyy tehdä ja ottaa vastaan, koska tässä myöskin olisi paljon mahdollisuuksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleisestä asumistuesta annetun lain, yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta annetun lain 29 ja 41 §:n sekä opintotukilain muuttamisesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 53/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu

15.06 **Ben Zyskowiez kok:** Arvoisa puhemies! Tässä asiassa on ainakin otsikon mukaan kyse asumistuesta ja opiskelijoista, ja niinpä en malta olla tässäkin yhteydessä nostamatta esiin kysymystä, josta aika paljon viime aikoina on keskusteltu ainakin Helsingin Sanomien palstoilla ja varmasti myös sosiaalisessa mediassa. Se on kysymys siitä, minkä verran puolison tulojen pitää voida vaikuttaa siihen, saako se vähempituloinen tai tuloton puoliso

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

esimerkiksi asumistukea, kuten tässä asiassa on kyse, tai toimeentulotukea, joka myös on ollut keskustelussa esillä.

Voi olla, että tässä on kyseessä sukupolvien välinen kuilu, mutta en lainkaan hyväksy enkä ymmärrä sellaista ajattelua, että kun eletään perheenä vaikkapa avoliitossa, niin sen paremmin tienaan puolison tulot ja varat olisi tarkoitettu vain hänen itsensä hyväksi, jotta hän voisi lomailla Etelämeren saarilla tai käydä ilmeisesti yksin ravintoloissa syömässä ja ostaa uusia kalliita vaatteita ja niin edelleen, ja sitten sen tulottoman tai hyvin pienituloisen puolison elättäminen ei olisi millään lailla hänen vastuullaan eikä hänen pitäisi siihen osallistua, vaan tämän puolison elättäminen onkin sitten veronmaksajien vastuulla. Tätähän se tarkoittaa, jos asumistukeen tai toimeentulotukeen ei huomioitaisi lainkaan puolison tuloja, kuten julkisessa keskustelussa on vaadittu.

Olen niin vanhanaikainen, että ajattelen, että ihmisillä on velvollisuuksia paitsi itseään kohtaan myös lähimmäisiään kohtaan, ja tällainen ajattelu, että "minun rahani, minun tuloni eivät saa vaikuttaa puolisoni etuuksiin vaan veronmaksajien pitää huolehtia hänestä", on minulle täysin vierasta, ja toivon, ettei se myöskään nuoremmissa sukupolvissa olisi näin yleistä kuin näyttää olevan.

15.08 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä on kysymys Ahvenanmaan asemasta ja siihen liittyvistä lainsäädäntömuutoksista liittyen asumistuen muutoksiin, mutta edustaja Zyskoviczin tavoin tämän otsikon viittauksena itselleni tuli mieleen tässä yhteydessä muistuttaa hallitusta jälleen kerran yhdestä sen huonosta päätöksestä, joka tässä kehysriihessä tuli. Se oli nimittäin se, mistä tässä salissa on hyvin usein puhuttu, että jälleen kerran käytiin pienituloisten kukkarolla ja tällä kertaa päätettiin sitten tätä leikkauspolitiikkaa jatkaa ja ulottaa se nyt sitten tällaisiin pienituloisiin vuokra-asujiin eli leikata asumistukea.

Minun mielestäni tämä päätös on hallitukselta ollut väärä, ja toivon, että vielä tässä vaiheessa hallitus miettisi, koska heti kohta tämän päätöksen tultua julki katselin joitakin asiantuntija-arvioita muun muassa Helsingin kaupungin päästä ja muualta, joissa todettiin, että tämä on omiaan ei laskemaan vuokria vaan esimerkiksi eriyttämään asuinalueita, mikä on tietenkin aika vakava kehityssuunta, ja tähän ei pitäisi mennä.

On hyvä, että aikanaan hallitus luopui aikeistaan leikata eläkkeensaajien asumistukea — senhän myös oppositio omalla toiminnallaan varmasti nosti merkittävästi pöydälle, ja uskon, että sillä oli iso vaikutus. Mutta sen jälkeenhän sitten tähän eläkkeensaajankin asumistukeen sisältyy tällainen piiloleikkaus, ja me olemme halunneet torjua tämänkaltaiset leikkaukset omassa vaihtoehdossamme. Jälleen kerran tässä yhteydessä, kun nyt asumistuesta puhumme, haluaisin toistaa sen, että tässä tilanteessa vuokria ei saada alas sillä, että leikataan köyhien asujien, pienituloisten ihmisten, ahkerien pienituloisten palkansaajien, niiden Siwan kassojen, asumistukea, mistä tässä salissa jokin aika sitten juuri muun muassa täällä läsnä olevien edustajien kanssa keskustelimme. Kyllä se ratkaisu näihin asioihin löytyy siitä, että meillä on kylliksi kohtuuhintaisia asuntoja tarjolla, ja sitä kautta asuntomarkkina toimii.

15.11 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On aivan oikein, että tämä ahvenanmaalaisia koskeva asumistukiasia pannaan kuntoon — siinä ei sinällään ole mitään negatiivista, se on vaan hoidettava pois, ja sillä sipuli — mutta yleensä tämä asumistukihomma on Suomessa karannut kyllä ihan oikeasti käsistä ja suunta on äärimmäisen huolestut-

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

tava. Alun perinhän asumistuki luotiin tähän maahan sitä varten, että autetaan vähävaraisia ihmisiä, että he pystyvät asumaan kohtuullisen hyvätasoisissa asunnoissa kohtuullisella vuokralla. Tämähän oli alun perin tarkoitus. Miksi se on nyt mennyt? Ruotsalaiset miljonäärit hääraävät Helsingissä, omistavat tuhansia asuntoja, ja valtio joutuu maksamaan sitten ne järkyttävät vuokrat. Pahimmillaan on tapahtunut niin, että kun uusi taloyhtiö rakennetaan, niin tästä taloyhtiöstä joku ökyrikas varaa 30 asuntoa itselleen, kirii vuokrat huipuunsa ja sitten valtio huudetaan apuun, että teidän on maksettava nyt asumistuki näille ihmisille. Oikeasti se raha ei mene niille ihmisille vaan se menee niille ökyrikkaille, muun muassa ruotsalaisille sijoittajille. Tämähän on asumistuen tarkoitus? Tuskinpa vain.

Elikkä minun puheenvuoroni pääpainopiste on siinä, että kun asumistukihommaa lähdetään tästä eteenpäin kehittämään, niin meidän halvin tapamme kehittää asumista ja asumistukea ja säästää kustannuksia on se, että pidetään koko maa asuttuna. Tällä menolla, jos tänne kaikki keskitetään, meillä on kohta — nyt se summa on 2,3 miljardia euroa — käsissämme tilanne, että joudumme tuplaamaan sen määrän.

Jokainen järkvyä ihminen tietää, että meillä ei ole miljardeja varaa työntää näille ökyrikkaille sijoittajille. Tai joku VVO, joka nyttemmin vaihtoi nimensä Kojamo Oyj:ksi, sille maksetaan lähes 100 miljoonaa euroa asumistukea eri keinoin heidän rakentamiensa asuntojen kautta: vuokralaiset maksavat ja saavat asumistuen, ja sitten tämä kyseinen Kojamo Oyj ei maksa valtiolle veroa mitään, osittain sen verovapauden takia. Tämä ei voi olla valtion taloudenpitoa, ei koskaan. Kyllä tähänkin pitää joku roti tulla. Me keskustelemme jonkun pienen yrityksen investointituesta, että onko se kohtuutonta — sieltä tulee työtä, edullisissa paikoissa, vaikka nyt esimerkiksi Rovaniemelle — mutta sitten miljoonia syydetään tällaisiin asioihin, jotka menevät ihan kuin Kankkulan kaivon Suomen valtiontalouden kannalta. Tähän pitää tulla järki lähiaikoina.

15.13 Ben Zyskovicz kok: Arvoisa puhemies! Kun nyt asumistuesta keskustellaan, niin haluan tehdä selväksi, että olen samaa mieltä edustaja Viitanen kanssa siitä, että vain se, että saadaan asuntomarkkinat parempaan tasapainoon, eli esimerkiksi pääkaupunkiseudulle lisää kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja, viime kädessä ratkaisee näitä ongelmia, jotka liittyvät korkeisiin asumiskustannuksiin, korkeisiin vuokriin. Mutta ne ratkaisut, jotka hallitus teki puoliväliriihessä, jotka yhtäältä liittyivät tähän indeksikorjaukseen ja toisaalta liittyivät sitten 30 miljoonan euron asumistukileikkaukseen, eivät tietystikään, edustaja Viitanen, laske vuokria, eikä kukaan niin ole väittänytkään, [Pia Viitanen välihuuto] mutta näiden ratkaisujen tavoitteena on hillitä vuokrien nousua.

Jokainen ilmeisesti myöntää, myös edustaja Viitanen, että se, mitä asumistuen ja myös toimeentulotuen kautta pienituloisten asumismenoja tuetaan, vaikuttaa vuokrien tasoon. Kun annetaan 2 miljardia — asumistukea vajaa 2 miljardia, toimeentulotuki mukaan laskien yli 2 miljardia euroa — vuodessa pienituloisten asumismenojen kattamiseen, niin ette kai, edustaja Viitanen, ole sitä mieltä, etteikö se vaikuta näiden ihmisten vuokranmaksukykyyn ja sitä kautta vuokrien tasoon? Ne ruotsalaiset miljonäärit ja koijarit ja Kojamot, joihin täällä on viitattu, totta kai virittävät omat vuokravaateensa myös ottaen huomioon veronmaksajien maksamat tuet näille vuokralaisille. Eli vuokralaisia pitää tukea, jotta he pystyvät asumaan, kuten täällä edustaja Hoskonen oikein totesi, mutta nykyjärjestelmä, jossa me näiden vuokralaisten kautta tosiasiassa vuokranantajille juoksumme miljarditukea, on aivan, voisin sanoa, mieletön, mutta ainakin hyvin epätarkoituksenmukainen, ja sitä pitää muuttaa. [Eduskunnasta: Miten se muutetaan?]

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

15.15 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä laki todellakin koskee mannersuomalaisia opiskelijoita, jotka lähtevät opiskelemaan Ahvenanmaalle, ja silloin heitä kohdellaan yhdenvertaisesti Ahvenanmaan opiskelijoitten kanssa. Ja toisaalta, kun Ahvenanmaalta tullaan opiskelemaan sitten tänne mannermaahan, myös niiden opiskelijoiden asumistuki on yhdenvertainen. Siltä osin tämä lainsäädäntö on hyvä.

Arvoisa puhemies! En voi olla itsekään ottamatta kantaa sitten tähän asumistukijärjestelmään sinällään, kun hallitus on nyt tällä hetkellä valmistelemassa asumistukilainsäädäntöuudistusta, jota se ainakin viestien mukaan on muuttamassa siten, että se kohdistuu entistä enemmän neliövuokratiohenteisesti. Elikkä se tulee siltä osin, voisiko sanoa, eriarvoistamaan suomalaisia riippuen siitä, missä he asuvat. Pääkaupunkiseudulla on täysin selvää se, että täällä asutaan tiiviimmin pienemmissä asunnoissa, mutta kun me menemme pääkaupunkiseudun ulkopuolelle, esimerkiksi Etelä-Karjalaan sinne omalle kotipaikkakunnalleni, jossa asumiskustannukset ovat keskimääräistä korkeammat, niin siellä on myös isompia asuntoja ja sitä kautta, vaikka asumiskustannukset ovat korkeampia, käytännössä tämä asumistuki ei kohtelee heitä yhdenvertaisesti verrattuna täällä olevissa asunnoissa asuviin, kun on tarjolla enemmän pieniä asuntoja. Tämän seurauksena, kun tämä asumistuki ei kohtelee asukkaita yhdenvertaisesti ja hallitus on sen rinnalla tekemässä vielä uudistusta toimeentulotukilainsäädäntöön, jonka seurauksena toimeentulotuessa ei jatkossa enää huomioidaisi asumiskustannuksia, tämä tulee eriarvoistamaan kansalaisia entistä enemmän ja entistä syvemmin. Tämä kokonaisuus tulee olemaan todella harmillinen, jos hallitus aikoo nämä suunnitelmansa viedä loppuun asti tämän hallituskauden aikana.

15.17 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Tuossa edellisessä puheenvuorossa kävi hyvin ilmi se, että nyt näissä hallituksen suunnitelmissa on ongelmana se, että eriarvoisuus kasvaa ihmisten kesken, ja se, että asuinalueita muun muassa eriarvoistetaan. Se sama systeemi toimii täällä, totta kai, että kun neliövuokriin tämä sitten sidotaan, se ajaa sitten tiettyä väkeä sinne tietyille alueille, missä on vähän edullisemmat asumiskustannukset. Näin olen on esitetty nyt jo vakavia huolia myös asuinalueiden eriytyemisestä. Itse kyllä tällaisena lähiöiden puolestapuhujana aina haluaisin sitä korostaa, että tämänkaltainen kehitys ei ole missään nimessä toivottavaa.

Puhemies! Sehän tässä nyt se ongelma onkin, kun täällä viitataan siihen, että tällä hillitään kovastikin ikään kuin vuokrien nousua, niin tämäkin asettuu kyseenalaiseksi. Jokin aika sittenhän nimenomaan esimerkiksi Kelan tutkimus osoitti sen, että huolimatta siitä, että esimerkiksi asumislisä on ollut jäissä eikä siihen ole tehty pitkään aikaan korotuksia, vuokrat nousivat. Eli tavallaan tämä asumistuen luultu vaikutus suhteessa vuokraan ei ole ollenkaan sellainen kuin yleisesti ottaen aina yleistetään. Siksi olen äärimmäisen huolissani myös siitä argumentaatiosta, mitä täällä käytetään sen varjolla, että voidaan sitten jälleen kerran tehdä yksi leikkaus sosiaaliturvaan, pienten ihmisten toimeentuloon, koska siitähän tässä nyt on kysymys, että siellä se rahapussin sisältö kevenee ja vähemmän jää sitten lompakkoon ja kätehen, kun tukia leikataan.

Tämä on mielestäni väärä suunta. Siitä on täällä paljon keskusteltu, ja mielestäni hallituksella olisi tässäkin nyt uudelleen harkitsemisen paikka. Jälleen kerran vetoan siihen, että näin tapahtuisi myös tässä leikkauksessa, kuten silloin aikanaan, kun eläkkeensaajien asumistuen leikkaus peruttiin. Tässäkin olisi peruuttamisen paikka. Me tiedämme nämä kustannusvaikutukset, ja hallitus omissakin arvioissaan kirjoittaa, että vastaavalla tavalla, kun 30 miljoonaa säästetään, toimeentulotukimenot sitten kasvavat, oliko se 19 miljoonaa. Se

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

oli kuitenkin tätä mittaluokkaa, mistä nyt puhutaan, [Puhemies koputtaa] eli nollasumma-
peliä käytännössä.

15.19 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa puhemies! Vein itse keskustelua vähän sivuraiteille ja senkin vuoksi ajattelin, että edellinen puheenvuoroni olisi ollut viimeinen, mutta se olikin nyt toiseksi viimeinen, eli tämä on viimeinen.

Tämän puheenvuoron pakotti pyytämään edustaja Viitanen, joka tuntui kiistävän sen seikan — ja viittasi vielä joihinkin tutkimuksiinkin — [Pia Viitanen: Kyllä!] että asumistuki vaikuttaa vuokratason. Nyt onkin pakko kysyä, edustaja Viitanen — ja teillä näkyvä olevankin seuraava eli ilmeisesti viimeinen puheenvuoro tässä keskustelussa — oletteko todella oikeasti sitä mieltä, että jos me käytämme veronmaksajan rahoja tänä päivänä vajaa 2 miljardia asumistukeen ja sen lisäksi myös toimeentulotuesta korvataan asumismenoja niin, että kokonaissumma on varmasti yli 2 miljardia euroa, se 2 miljardia euroa vuodessa, siis 2 000 miljoonaa euroa vuodessa, jonka me käytämme pienituloisten ihmisten asumisen tukemiseen, ei vaikuta vuokratason. Tämähän on käsittämätön näkemys. Meillähän on käytännössä tilanteita, joissa osa asumistuesta maksetaan suoraan näille vuokranantajille ja osa toimeentulotuesta maksetaan suoraan näille vuokranantajille. Jos me nyt tekisimme, mitä en ehdota, 2 miljardin leikkauksen näihin asumisen tukiin, niin eikö se vähentäisi näiden ihmisten vuokranmaksukykyä radikaalisti? Eikö se vuokranmaksukyvyyn radikaali väheneminen vaikuttaisi vuokratason? Näin minä ajattelen, että markkinatalous toimii, mutta kertokaa te, miten se toimii.

15.21 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron siitäkkin ilosta, että kun edustaja Zyskowicz äsken totesi, että tuo äskeinen puheenvuoro oli hänen viimeisensä, niin ajattelin, että tämä sopii hyvin tähän.

Mutta, edustaja Zyskowicz, onko teistä ihan oikeasti oikein se, että tässä tilanteessa olette tehneet hallituksessa ratkaisuja, jotka tosiasiallisesti ovat sosiaaliturvan leikkauksia? [Ben Zyskowicz: Vastatkaa kysymykseen!] Oli sen tuen nimi mikä tahansa, oli se asumistuki, toimeentulotuki, mikä vain, jos ihmistä tuetaan, niin sillä on tiettyjä vaikutuksia varmasti myös asumiskustannuksiin, mutta se, mitä sanoin, edustaja Zyskowicz, on se, että monien tutkimusten mukaan asia ei ole niin yksiselitteinen kuin annetaan ymmärtää, että automaattisesti asumistuki olisi se, miksi vuokrat nousevat. Näin se ei suinkaan ole, vaan on myös toisenlaista tutkimusnäyttöä. Tätä muuten parhaillaan tullaan selvittämään ja siinä on selvitettykin, mutta tarkastusvaliokunnalla on tilaus näistä asumisen tukiin liittyvistä Suomen malleista, mitä täällä tapahtuu, mitä pitäisi tehdä. Uskoisin, että siinä yhteydessä myös tätä ongelmatilannetta tullaan käymään läpi. Sen sanon, edustaja Zyskowicz, että se Kelan tutkimus kyllä osoittaa, että sitä luultua vaikutusta sillä, että automaattisesti asumistuella nostettaisiin vuokria, ei valitettavasti ole. Näin yksiselitteisiä nämä asiat eivät ole.

Oli sen tuen nimi mikä tahansa, niin se toimii tietyillä tavoilla, mutta käytännössä pointti on se, että tässä hallitus toimii mielestäni nyt ihan muiden argumenttien valossa leikataksaan jälleen kerran pienen ihmisen sosiaaliturvaa. Siitä on kysymys. Tämän minä haluan kyseenalaistaa, ja haluan kyseenalaistaa sen myös siksi, että tämä on äärimmäisen hölmö keino siinäkin suhteessa, että se säästö on hyvin pieni verrattuna taas siihen itse asiassa isoon kiusaan ja harmiin ja vaikeuksiin, mitä se näille ihmisille tuottaa.

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle maakaasumarkkina- ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 50/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskustelu

15.23 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys maakaasumarkkina-alaista on mitä suurimmassa määrin tärkeätä energiapolitiikkaa, ja tähän on syytä huolella perehtyä nyt valiokuntakäsittelyssä.

Maakaasun kulutus lienee vuositasolla semmoinen 26 terawattituntia, ja maakaasun osuus meidän energian kokonaiskulutuksestamme lienee noin 6 prosenttia. Maakaasun käyttö yhdistettyyn sähkön ja lämmön tuotantoon on toki tärkeä, mutta niiden kotitalouksien määrä, jotka maakaasua käyttävät, on aika rajallinen. Kaikki tiedämme, että tämä kaikki maakaasu tulee yhden putkiverkon kautta Venäjältä, mutta sitten jos katsotaan maakaasun liikevaihtoa Suomessa 2015, niin se oli kuitenkin yli 800 miljoonaa euroa, joten puhutaan kuitenkin tärkeästä asiasta.

Suomen maakaasumarkkinat avautuvat kilpailulle 2020, ja tähän liittyy myös se, että tarkoitus on Suomen ja Viron välillä maakaasuverkon yhdistäminen, mistä keskustelu on ollut kohtuullisen vilkasta. Tähän liittyen ajatus on, että kilpailua lisättäisiin maakaasuverkkoon syötettävän uusiutuvan energian ja toisaalta tämän nesteytetyn maakaasun osalta. Siinä meillä on jo Porvoosta yhteys verkostoon, Porissa on niin ikään rakennettu tällainen laitos, joka ennen kaikkea palvelee varmaan merenkulkuliikennettä, ja Torniossa on tällainen tulossa. Eli nesteytetyn maakaasun merkitys tulee olemaan tässä mielessä tärkeä.

Gasumissa valtion kansallisena intressinä on varmistaa kaasun siirto ja toimivuus kaikissa olosuhteissa. Gasum on tärkeää säilyttää valtion määräysvallassa myös tulevaisuudessa, samoin kuin se yhtiö, joka on perustettu nyt tämän Suomen ja Viron välisen maakaasuhankkeen putken rakentamiseen. Mutta se viesti lienee kai siinä, että maakaasuputken rakentaminen Suomen ja Viron välille ei vielä ole riittävä ratkaisu siihen, että me yhdistyisimme eurooppalaiseen maakaasuverkostoon. Se tietysti vaatii sitä, että Puolan ja Baltian maiden kesken tapahtuu myöskin jotakin uudistuksia ja rakentamista.

Nämä muutokset, jotka tässä ehdotuksessa liittyvät sähkömarkkina- ja maakaasumarkkina-alueisiin ja jotka rajoittavat sähkön ja maakaasun siirron ja jakelun maksujen korotuksia 12 kuukauden tarkastelujakson aikana enintään 15 prosenttiin, ovat erittäin kannatettavia. Nämähän liittyvät siihen Gasum-keskusteluun, jota vilkkaana käytiin.

Haluaisin, että me valiokunnassa pohdimme huolella asiantuntijoita kuullen ensinnäkin sitä, että tähän kilpailun avautumiseen täytyy huolella varautua. Pohdittava olisi sitä, olisiko maakaasumarkkinoiden avaaminen järkevämpää vasta sitten, kun olisi luotu yhteiset

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

eurooppalaiset maakaasuverkostot Puolan ja Liettuan välille, jolloin nämä markkinat ovat paljon suuremmat ja tarjontaa on enempi, ja onko toisaalta olemassa riski, että tosiasiallisesti maakaasun hinta ei suinkaan halpene vaan nousee. Tällä haluan vain kertoa, että näitä kysymyksiä on nyt talousvaliokunnassa syytä käsitellä huolella ja kuulla asiantuntijoita.

15.28 Harri Jaskari kok: Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset kollegat! Olen samaa mieltä kuin edustaja Ihalainen siitä, että tässä on kysymys paljon suuremmastakin energiapoliittisesta kysymyksestä kuin helposti ensi silmäyksellä ajattelee.

Ensimmäinen on todellakin, että tämä on myöskin tietynlainen linjanveto siitä, että infra erotetaan varsinaisesti tuotannosta. Nythän on tietyllä tavalla sähkömarkkinoilla tehty sitä samaa jo muutaman vuoden aikana, ja näkymä on sitten se, että nyt me alamme tekemään samanlaista myöskin maakaasumarkkinoilla. Tietysti on hyvä kysymys, alammeko me hetken päästä tekemään samaa myöskin vaikka kaukolämpömarkkinoilla, että selkeästi infra erotetaan sitten tuotannosta ja tuotanto avataan kilpailulle.

Aivan niin kuin edustaja Ihalainen sanoi, talousvaliokunnassa meidän täytyy hyvin tarkasti käsitellä asiaa. Kun me avaamme tämän nyt kilpailulle, jossa ovat mukana myöskin Baltian maat, miten me pystymme jotenkin pitämään huolta, että tavoitteena on aidosti eurooppalaisen markkinan luominen? Tämä liittyy kysymykseen siitä, miten pidetään huolta myöskin, että maakaasuputki jatkuu Baltian maiden ja Puolan läpi sitten Euroopan markkinoille, koska se aidosti avaisi sitten tämän kilpailun ja todellakin loisi erilaista tuotantoa. Totta kai — ollaan keskusteltu jo alustavasti vaikka ministerien kanssa — tietyllä tavalla uutta kilpailua luo jo se, että meillä on LNG:tä saatavissa, nestemäistä kaasua, se tuo uutta toimintaa markkinoille, ja toisaalta myöskin oman biokaasutuotannon eteneminen luo sitä uutta tuotantoa.

Toinen näkökulma on sitten se kotimaisen tuotannon lisääminen. Tämä maakaasuverkko ja sen eriyttäminen on aika aidosti mielenkiintoinen asia, koska nythän me olemme olleet monia vuosia hyvin riippuvaisia tuotannosta Venäjän puolelta, joka on toiminut hyvin ja luotettavasti. Mutta tämä eriyttäminenhan avaa Suomelle todella huikeat markkinat, koska silloinhan verkonhaltijan on järkevä ottaa — mikäli saa kilpailukykyisiä tarjouksia — erilaista kaasutuotantoa verkon osaksi. Ja tähän antaa mahdollisuuksia taas esimerkiksi biokaasutuotantoon ja kenties hajautettuun tuotantoon sitä kautta ja aikamoisia elinmahdollisuuksia ainakin esimerkiksi niille alueille, jotka toimivat lähellä maakaasuverkkoa.

Minä toivon todellakin, että tämä olisi mieluummin mahdollisuuksia antava uudistus myöskin suomalaiselle tuotannolle. Tiettyjen arvioiden mukaan aika nopeasti me pystyisimme saamaan verkkoon jopa 30 prosenttia kaasusta kotimaista kaasua, biokaasua. Jos tämä antaa sellaisen mahdollisuuden, niin sitä kautta pidän järkevänä tämän uudistuksen viemistä eteenpäin huolehtien kylläkin siitä, että tämä tulee aidosti eurooppalaiseksi kaasumarkkinaksi tulevaisuudessa.

15.31 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa puhemies! Maakaasumarkkinoihin liittyvän lainsäädännön uudistaminen on välttämätöntä ja mitä tervetulleinta. Maakaasun käyttö Suomessa oli paljon suurempaa kuin se on nyt niissä lukemissa, jotka edustaja Ihalainen lausui, mutta se on osoittautunut sekä teollisuudessa että sähkön ja lämmön tuotannossa hyvin tärkeäksi, ja sitä on edelleen erittäin tärkeä maamme talouden kannalta hyödyntää ja lisätä. Toinen puoli on tämän Baltiasta tulevan toisen putken rakentaminen, että yhdistymme voi-

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

makkaasti ja hyvin eurooppalaiseen maakaasuverkkoon, ja toinen puoli on sitten tämä, mitä edustaja Jaskari puheenvuorossaan myös painotti, että se avaa suuret mahdollisuudet kotimaisen hajautetun toiminnan kaasutoimituksille ja kaasun valmistukselle liittyä kaasuverkostoon. Nykylainsäädännön mukaisesti tämä on rakennettu Gasumin käyttöön, ja heillä ei ole velvollisuutta ottaa muita kaasuja tuohon verkostoon. Se on selvä ongelma siinä, ja myös siellä oleva kilpailun puute on häirinnyt kaasumarkkinoita.

Jos ajattelee liikennettä, meillä muun muassa on, mistä edustaja Ihalainen lausui, nesteytetyn kaasun tulo Poriin avannut uudelleen keskustelun esimerkiksi siitä, voitaisiinko Porin—Haapamäen ratalinja uudelleen avata käyttäen juuri nesteytettyä kaasua, koska se antaisi sille uusia mahdollisuuksia. Jos ajatellaan liikennettä, meillä nyt valtioneuvosto on tehnyt päätöksen sähköstä, sähköpistokkeiden asentamisesta suurissa määrissä hajautetusti ympäri maata. Minun mielestäni se antaa mahdollisuuden myös kaasun hyödyntämiseen ajoneuvoliikenteessä siten, että sen jakelupisteiden pitäisi samassa tahdissa lisääntyä Suomessa, koska uskon hiilineutraalin kaasun käytön lisääntyvän. Ihmiset haluavat sellaista käyttöä, ja sen hyödyntämisen soisi lisääntyvän myös ajoneuvoissa ehkä runsaamminkin kuin sähkön hyödyntämisen.

Tätä markkinalain uudistusta on mitä myönteisimmin katsottava. Meillä on hyvin orastavia kohteita, joissa kaasua voidaan lisätä tuotantaa, ja niin kuin edustaja Jaskari sanoi, jos 30 prosenttiin päästään, se on huima saavutus, ja siihen on Suomella täydet mahdollisuudet. Se lisää omavaraisuutta, ja se lisää bioenergian jalostamista hyvin monella eri taholla. Tervetullut uudistus.

15.35 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! On pakko, jos ei nyt aplodein, kuitenkin tyydytyksellä katsoa, että hallitus on tehnyt hyvää työtä tätä uudistusta valmistellessaan, sillä kun kuitenkin tavoitteena on luoda edellytykset LNG:lle ja biokaasulle ja tavoitteena on se, mikä hallituksella on, kivihiilestä luopuminen, nämä ovat yhdenmittaisia ja hyviä tavoitteita. Luodaan edellytyksiä liittymiselle keskieuropalaiseen maakaasuverkkoon Balticin valmistuttua. Kuinka todennäköistä on, että meillä verkostot ovat niin valmiita, että voisimme vielä ruveta hehkuttamaan siitä, että kansallisesti myös biokaasun tuotanto voisi tähän verkkoon liittyä, tarkoittaa, että se olisi automatkojen päässä. Jos otamme haja-asutusalueella tuotetun biokaasun tuotannon tähän mukaan, niin se ei varmasti tilatuotannon kanssa ole yhteismitallinen.

Mielestäni tämä on erittäin tärkeä uudistus, ja mikä tässä on parasta, tässä hallituksen esityksessä tullaan siirtoverkkojen hinnoitteluun, hinnannousuun, kiinni. Viime kaudella tehtiin ratkaisuja, jotka eivät rajoittaneet mitenkään sitä, kuinka kuluttaja joutuu vastaamaan tietyistä hinnannousuista. Nyt täällä on tämä 12 kuukauden pykälä. Kyllä täytyy sanoa vasemmistolaisena kansanedustajana, että kiitän tätä hallitusta linjauksesta, joka on juuri sellainen, että kuluttaja voi nyt jo vähän osata ennakoida edes 12 kuukauden sisällä — toki, mistä se 12 kuukautta sitten lasketaan. Nyt tuodaan ennustettavuutta ja sellaista oikeaa rytmikkäisyyttä siihen, että ei pelkästään vain verkonhaltijan ehdoilla hinnannousuja tehdä, vaan tämä antaa kyllä suomalaisille kuluttajille myös semmoista selkärankaa, että emme kohtaa sitä, että verojen ja sähkönhinnan päälle voitaisiin yli 15 prosentin nostaa siirtoverkkojen hintoja. Tervehdin tätä kyllä todella hyvällä mielellä.

Me olemme keskustelleet, täällä on tuotu Satakuntaa ja Poria esille, ja olemme puhuneet siitä, niin kuin edustaja Ihalainenkin, kuinka tärkeää se on. Edustaja Juhantalo myös yhtyi siihen liikenteen osalta, mutta meidän pitää nähdä se, että Satakunnassa se ei rajoitukaan

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

pelkästään liikenteeseen. Nesteytetty maakaasu tulee meille voimakkaasti sinne Harjavallan suurteollisuuspuistoon yksistä polttoaineista, joilla hoidetaan meidän energiatuotantomme. Eli tämä Porin yksikkö siellä Mäntyluodossa mahdollistaa sen, että Porin—Harjavallan raskaan metalliteollisuuden laitokset tulevat maakaasun piiriin. Tätä uudistusta, millä mahdollistetaan ja tehdään vieläkin kannattavammaksi sitä, että me voimme pyrkiä pois kivihielestä, että meillä kivihielestä luovutaan, pitää kyllä todellakin ilolla tervehtiä.

Edelläkävijyys näissä kaikissa asioissa ei ole huono asia. Joku vähän arvostelee sitä, miksi menemme aina etunojassa tiettyihin Euroopassa oleviin hankkeisiin. Tässä kohtaa täytyy sanoa, että hallituksen esitys on hyvä, että nyt kaadutaan pikkusen enemmän etunojaan kuin että passattaisiin. Tässä kohtaa me olemme mahdollisuuksien äärellä.

Voin tässä nyt vakavasti sanoen yhtyä edustaja Juhantalon näkemykseen siitä, että poikittaisliikenteen avaaminen Pori—Haapamäki-radalla olisi erittäin tervehdittävä. Se mahdollistaisi meidän kaivosteollisuutemme liikenneinfran ja Porin syväsatamien kautta kulkevan materiaaliikkuvuuden — erittäin hyvä näkökulma. Me tarvitsemme poikittaisliikennettä tähän maahan. Me tarvitsemme hyvää teollisuuden vientikykyisyyttä, ja siihen liittyy tämä Pori—Haapamäki-rata. Vaikka se voi kuulostaa nyt tässä vähän niin kuin paikallispolitiikoinnille ja siltarumpupolitiikalle, se on kansantaloudellisesti erittäin merkittävä.

Katselin tänään Aamu-tv:ssä, kun siellä pari viisasta talous miestä keskustelivat mutta unohtivat Satakunnan. Yhdessäkään puheenvuorossa ei tullut esille se, että me olemme 1,7-kertaisesti muuhun maahan nähden vientiteollisuuden bruttokansantuotteella oleva maakunta. Meillä on voimakas metallurginen teollisuus, Suomessa olevasta kaivannais-teollisuudesta tuodaan kaikki muu paitsi kulta jalostettavaksi meille Satakuntaan. Meillä on vahva kemianteollisuus, meillä on metsäklusteri, ja me tarvitsemme silloin hyvää infraa. Voisiko sanoa tässä maakuntajohtajaa lainaten, että Suomi tarvitsee Satakuntaa, ja sen takia yhtenä osana on tämä poikittaisliikenteen hanke, johonka tämä LNG erittäin hyvin soveltuisi. Eikä se tarkoita vain Pori—Haapamäkeä, vaan raideliikenteen avaamista myös Kuopioon asti niin, että meillä materiaalit kulkevat niihin satamiin, joissa syvyyttä on.

Arvoisa rouva puhemies! Tervehdin tätä — oli pakko tarkistaa, ettei varapuhemies Pekkarinen ole [Naurua] siellä takana, ettei tule suuria moitteita — ilolla ja erityisesti sitä, että tässä hallituksen esityksessä siirtohintojen osalta ollaan tähän 12 kuukauteen ja 15 prosenttiin päädytty, joka antaa meille, sanoisinko, tällaisen vasemmistolaisen näkemyksen kulluttajan näkökulmasta: turvallisuutta tulevaisuuteen eikä yllättäviä hinnankorotuksia alueellisesti eri lailla.

15.42 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä maakaasumarkkinoita koskeva laki on äärimmäisen tärkeä, ja on hyvä, että nämä verkot saadaan vapautettua vapaalle kilpailulle. Sehän on tämän päivän henki, mutta se palvelee myös tulevaisuudessa sitä, että saadaan esimerkiksi biokaasua markkinoille ja sitä kautta saadaan kotimaista tuotantoa mukaan. Kaikki kaasu, mikä Suomeen on tullut tähän asti, on venäläistä maakaasua, ja se on toiminut hyvin ja sillä on merkittävä osa suomalaisen teollisuuden erilaisena energianlähteenä. Toki muutama omakotitalokin käyttää maakaasua lämmitysraaka-aineena, mikä sinänsä on ihan hyvä asia, että on monipuolista lämmitysmateriaalia käytettävissä.

Mutta tähän lakiesitykseen liittyy myös minun mielestäni sellainen näkökulma, että kun biokaasua toivottavasti ruvetaan tässäkin maassa vihdoon ja viimein tuottamaan — täällä-

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

hän on muutamia pioneereja Suomessa, jotka sillä alalla ovat ansioituneet ja biokaasun puolesta puhuneet — niin nyt me pääsemme sitten sanoista tekoihin, elikkä verkkoa ruvetaan vapauttamaan, aivan kuten sähköpuolelle on jo tehty, ja tämä verkko saadaan kaikkien käyttöön. Se on erittäin hyvä asia.

Liikenteeseen: edustaja Myllykoski erinomaisessa puheenvuorossaan äsken mainitsi poikittaisliikenteen ja sen saamisen toimimaan tässä maassa. Tuota esitystä kumarruksen kanssa kiitän ja tervehdin. Aivan erinomainen asia. Ja nyt kun dieselveturien poistamisesta on ruvettu tässä maassa puhumaan — monia puheenvuoroja, että pitää päästä sähköiseen, kaikki rataverkot tulee sähköistää — niin siihen suhtautuisin hieman varauksella sen takia, että jos radalla on vähän liikennettä ja sitten sen sähköistäminen on valtavan kallista, niin jos veturissa on polttoainetankissa esimerkiksi kotimaista biokaasua, on kyllä ihan sama ajaa sillä dieselveturilla, koska se kokonaistaloudellisesti on erittäin kannattavaa.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi vielä suomalaisen energiahuollon asiassa haluan nostaa esille kotimaisen turpeen käytön. Minä en vain jaksa millään ymmärtää, mikä ihme tässä maassa ja meissä ihmisissä oikein on vikana, kun me emme saa käyttää kotimaista raaka-ainevarantoa vapaasti ja estämme sen käytön kaiken maailman keinoilla, vaikka siihen ei ole mitään perustetta olemassa. Biokaasu ja tähän liittyvät asiat ovat niin tärkeitä, että haluaisin... — Tulen jatkamaan puheenvuoroa pöntöstä hetken aikaa, että saan sanotuksi. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa rouva puhemies! Todellakin tunnen suurta surua siinä, että kotimaista raaka-ainetta, turvetta, tässä maassa on suorastaan vihattu. Mitä ihmettä siinä oikeastaan tapahtui tämän maan kannalta? Kun tämä nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys nimenomaan avaa kaasumarkkinoita, niin mikä takia me emme voisi avoimesti asiaa tarkastella, että ottaisimme turvetta reilummin käyttöön? Nyhän, kuten tiedämme, Vapo-osakeyhtiöllä on menossa merkittävä kehityskaari, jossa he pyrkivät tuotteistamaan turvetta ihan muille markkinoille kuin polttoaineena, ja he ovat itse lanseeranneet ja tehneet siitä merkittävän tiedotusiskun julkisuuteen, mikä on heidän uusi tuotesuuntansa. Kertokoot he itse siitä, heillä on siinä merkittäviä liikeideoita nousemassa, ja jos ne toteutuvat, niin kuin näyttää, se avaa Suomelle aivan huikeita vientimahdollisuuksia. Siis me ammusimme tässä turveasiassa itseämme jalkaan koko ajan. Maakaasuasiat ovat tässä maassa tärkeitä. Venäläinen maakaasu on ollut meille suomalaisille takuvarma energianlähde koko ajan, luotettava ja varma, ja nyt sitten kun verkot avautuvat, niin se varmaan sitten tuo lisäarvoa sillä keinoin, että saamme myös biokaasun tähän mukaan. Tässä yhteydessä ei todellakaan voi jättää huomiotta turpeen käyttöä.

Arvoisa puhemies ja edustajakollegat! Tämä paikalla oleva joukko ei ole kovin suurilukuinen, [Jari Myllykoski: Mutta laadukas!] mutta erittäin innostunut ja asiantunteva. Siitä tunnen suurta iloa. Todellakin toivon, että tämä kotimainen raaka-ainelähde saataisiin parempaan käyttöön. Vesiasiat ovat sillä puolella kunnossa, ja toivon, että kotimaisuus otetaan vihdoin ja viimein tosissaan tässä maassa. Jos me haluamme jonain päivänä nuo velat maksaa ja kansantaloutta vahvistaa, niin ei meillä kovin paljon muita mahdollisuuksia ole. Kansakunta ei pysty käyttämään omia raaka-aineitaan, ei tällä menolla, mitä me nyt teemme, miten me parhailaan velkaannumme ja muuta semmoista taloudellista erittäin epäedullista asiaa teemme. Siitä kiertokulusta pitää päästä irti ja kotimaisten raaka-ainesten käyttöä lisätä, ja tämä nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys on pieni, mutta erittäin tärkeä osa sitä.

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

15.47 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Mukavaa, että välillä on lakiehdotuksia, jotka nauttivat laajaa suosiota salin molemmilta puolilta. Toivottavasti tämän maakaasumarkkinalain muutosten myötä tosiaan saadaan myös kotimaiselle biokaasulle aivan uudenlaisia menestymisen mahdollisuuksia.

Ajattelin kuitenkin omassa puheenvuorossani puuttua tähän sähkömarkkinalain muutokseen, joka on osa tätä maakaasumarkkinalain muutosta. Tämä kuuluisa Caruna-laki lähti liikkeelle siitä, että oli aivan poskettoman suuria sähkön siirtohintojen korotuksia monilla alueilla ja harvaan asutuilla seuduilla sähkön siirtohinnat ovat monin verroin suurempia, mitä on itse sähkön hinta. Erittäin tärkeää on, että nyt sitten on saatu ensimmäisiä askeleita sille, että näitä käsittämättömiä korotushintoja pystytään myös lainsäädännön keinoin kontrolloimaan. Se, että saatiin tänne tämä vuosittainen korotuskatto, on erittäin tärkeä tiettenkin muistaen myös sen, että se ei missään nimessä saa olla se maksimikatto. Mielestäni tämä on ainoastaan yksi keino. On syytä selvittää myös jatkossa, mitä muita muutoksia vielä voitaisiin tehdä.

Toki tänne sisältyy myös se, että maakaapeloinnin tuomia paineita, jotka ovat varsin suuria haja-asutusalueilla — eikä kaikkialla suinkaan ole sellaista tarvetta kuin myrskyherkillä alueilla maakaapelointia tehdä — saadaan lievennettyä ja pidennettyä. Mielestäni olisi selvittämisen arvoista, kuten myös tämän lain esitellyt ministeri Tiilikainen on todennut, että myös jatkossa voidaan miettiä, mitä muita asioita voitaisiin sähkön siirtohintojen eriytyskehityksen estämiseksi tehdä. Ruotsissa on olemassa erilaisia alueita, joilla verotaso poikkeavat toisistaan, ja on keskusteluissa väläytelty myös monopoliasemassa olevalle yhtiölle jonkinlaista voittokattoakin, nekään eivät ole ennenkuulumattomia.

15.49 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa rouva puhemies! Käytän tämän puheenvuoron lähinnä sähkömarkkinalain muutoksesta, mikä tähän nyt sisältyy, vaikka kysymyksessä ovat kaasumarkkinat.

Sen verran näistä kaasumarkkinoista, että on hyvä, että varsinainen kaasun myyntitoiminta ja siirtotoiminta eriytetään toisistaan. Itse pidän hallituksen esitystä siinä mielessä hyvänä, että siellä on maininta, että valtiolla säilyy enemmistö tässä kaasun siirtotoiminnassa. Sillä on iso periaatteellinen merkitys. Ja ne, jotka sähkömarkkinoita tarkkaan seuraavat, ovat huomanneet, mihin se sitten johtaa, jos tämä toiminta ei ole jollakin tavalla kontrolloitua.

Kun aikanaan näitä isoja myrskyjä oli, niin välittömästi sen jälkeen poliittisesti reagoitiin nopeasti — sitä en tiedä, onko nopea reagointi sitten aina se viisain tapa — ja lähdettiin valmistelemaan sähkömarkkinalakia, joka oli kohtuullisen ankara sen suhteen, millä tavalla tämä sähkön toimitusvarmuus sanktioidaan. On sinänsä oikein, että se sanktioidaan, koska se kannustaa tai jossakin määrin jopa pakottaa sähköyhtiöt pitämään verkot siinä kunnossa, että sähkön siirto on häiriötöntä, se on kuluttajalle ensiarvoisen tärkeää, mutta se, että me säädimme ehkä vähän liian tiukan sähkömarkkinalain, johti siihen, että tälläkin hetkellä sellaisia verkon osia, jotka ovat hyvässä kunnossa, maakaapeloidaan, viedään maan sisälle. Ja se ei ole järkevää taloudellista toimintaa, sillä se a) johtaa liian nopeaan investointitahtiin ja b) johtaa siirtohintojen liian nopeaan korotukseen.

Ja kun Energiamarkkinavirasto ilmeisesti sähkömarkkinalain muutoksen innoittamana ja sen takia muutti tälle verkon nykykäyttöarvolle maksettavaa kohtuullista tuottoa aika rajusti, 100 prosenttia ylöspäin 5,92 prosenttiin, ja määritteli jopa riskin kohtalaisen korkeaksi — siellä on tietty beetakerroin sitä varten — siitä seurasivat sitten nämä kuuluisat Caru-

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

na-korotukset ja myös muut korotukset, mitä muut yhtiöt tekivät. Kaikki tällaiset kulurakenteen korotuksethan ovat tietenkin myrkyä teollisuudelle ja pk-yrityksille, eivätkä kuluttajatkään kovin innostuneet, mikäli lehtiä oikein aikanaan luin. Tämä Energiaviraston linjaus oli sillä tavalla hieman omituinen, että perusteluina käytettiin sitä, että joudutaan investoimaan kovaa tahtia. Se oli osittain totta, sillä tämä kova investointitahti koski niitä yhtiöitä, joilla on verkot metsäisillä alueilla ja jotka oikeasti joutuvat investoimaan, koska jostakinhan sitä kassavirtaa pitää tulla. Ne joutuivat korottamaan siirtomaksuja, mutta tästä Energiaviraston linjauksesta hyötyivät todennäköisesti eniten ne kaupunkiyhtiöt, joiden ei tarvinnut investoida mutta jotka saivat kertaheitolla hallituksen päätöksellä nostaa voittoa 100 prosenttia. Tällaisessa monopoliliiketoiminnassa ei näin pitäisi menettellä. Minun mielestäni siinä on tapahtunut tavallaan jonkunmoinen lainsäädännön virhe, ja sitten Energiavirasto on liian puhdasoppisesti lähtenyt seuraamaan tätä investointipaineen aiheuttamaa painetta korottaa siirtohintoja. Minun mielestäni Energiaviraston pitäisi laskea tätä 5,92:ta prosenttia sen takia, että nykyisellä negatiivisella korkotasolla on vaikea perustella verkon nykykäyttöarvolle noin korkeaa tuottoa, mutta se vaatii sähkömarkkinain muutoksen.

Edustaja Kulmuni minun mielestäni puhui täällä täysin oikeata asiaa, että tähän maakaasulakiin sisältyy sähkömarkkinain muutos. Eli helpotetaan niitä yhtiöitä, joiden verkot ovat metsävaltaisilla alueilla: anomuksesta pidennetään sitä aikaa, jolloin he voivat laittaa nämä verkot kuntoon. Se on erittäin tärkeää, sillä se johtaa siihen, että he voivat pikkuisen höllentää investointitahtia, joka johtaa siihen, että he voivat jopa alentaa niitä sähköverkon siirtomaksuja, jotka sitten kohdistuvat kuluttajille ja teollisuuteen. Eli tämä sähkömarkkinain avaaminen ja muuttaminen tältä osin on avain siihen, että siirtohintoja ei tarvitse nostaa — päinvastoin, niitä voidaan laskea.

Tämä on erittäin merkittävä kysymys. Minun mielestäni on hyvä, että tämä hallituksen esityksenä tuodaan eduskuntaan. Minä toivon, että talousvaliokunta käsittelee tämän sähkömarkkinain muutoksen tässä hengessä, antaa niille muutamille yhtiöille sitten oikeuden viedä jopa tätä investointivelvoitetta pidennetyllä aikajänteellä jopa vuoteen 2036 asti. Minun mielestäni siinä ei kenellekään tule vaaraa, mutta me tavallaan estämme silloin sen, että siirtohinnat maan eri alueilla eivät kohtuuttomasti eriydy. Joten toivon todella, että ensin talousvaliokunta miettii tarkkaan ja tekee tarvittavat muutokset sähkömarkkinain lakiin ja sen jälkeen eduskunta hyväksyy, koska se on kuluttajien, pk-yritysten ja Suomen talouden kannalta järkevä tie.

15.54 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa puhemies! Kannatan lämpimästi edustaja Kulmunin ja edustaja Eestilän puheenvuoroja, siltäkin osin, mikä liittyy juuri tähän puheenvuoron viimeiseen osaan edustaja Eestilällä. Se on välttämätöntä sähkölaitosten erilaisuuden ja johto-osuuksien vaihtelevuuden vuoksi toteuttaa, se on välttämätöntä toteuttaa tässä vaiheessa.

Lähdin puhumaan tuosta eriyttämisen välttämättömyydestä myös tässä koko lainsäädännössä. Kyllähän me olemme huomanneet, minkälaisia vaivoja ja haittapuolia tulee silloin, kun toiminta ja tuotanto ovat markkinoiden käsissä. Ne eivät ole silloin markkinataloudellisesti tasapainossa vaan aiheuttavat epänormaaleja korotuksia.

Halusin viitata vielä edustaja Myllykosken puheenvuoroon. On aivan totta, että Satakunta on edistyksellinen nestekaasun käytössä ja siihen liittyy hyvin hienosti tämä nestetytyn kaasun käyttäminen teollisuuden ohessa. Minulla henkilökohtaisesti on mielipide

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

vahvistunut biokaasun käytöstä, koska meillä paikallinen sähkölaitos Honkajoen asemalla on jo vuosikausia käyttänyt biokaasua sähkömoottorissa ja sähköntuotanto on ollut aivan loistavaa. Biokaasua tulee mitä ihmeellisimmistä aineista. Ei sitä saattanut uskoa ennen kuin käytännössä saattoi sen todeta, että sähköä voi tuottaa aika pahoillakin aineilla.

15.56 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Edellä käytettyihin puheenvuoroihin on kyllä pakko yhtyä, ja on pakko olla samaa mieltä edustaja Kulmunin kanssa, mitä nyt edustaja Eestilä vielä tuki, että pitäisi olla jatkoaikaa. Minä katson, että jatkoaikaa voisi olla niissä tapauksissa, joissa ei sitä lain tuntimäärää jouduta näillä metsäisillä alueilla rikkomaan. Kun teknologiat kehittyvät, niin pitäisi olla mahdollista pohtia sitä, että me emme kaiva maakaapeleita niille alueille, mitkä ovat ehkä autioitumassa. On aivan turhaa rakentaa väkipakolla lain edellyttämiä maakaapeleita sinne, missä asuminen ja elinkeinotoiminta ovat vähenemässä.

Meillä on erilaisia ratkaisuja, joilla voisimme näitä asioita hoitaa, kuten jo aikanaan, silloin kun tätä lakia säädettiin, olisin toivonut, että meillä olisi voinut olla vaikka tällainen aggregaattiverkosto, jolla voidaan turvata se, että 32 tunnin sisällä jokaiseen asuintaloon, jokaiseen maatalaan voidaan saada sähkö, niin että ei tule tällaisista 6 miljardin menetystä, mikä taloudellinen tappio tuli tämän ison sähkökatkoksen aikana. On täysin kestäväntöntä yksityistalouksille ja yrityksille, että meillä voi olla niin pitkiä sähkökatkoksia, että meillä ongelmat paisuvat niin suuriksi. Mutta on tosi tärkeää nähdä, että kaikki kehittyy, korvaavat muodot, ja emmekö voisi joskus ajatella metsäisillä alueilla sitä, että voitaisiin pitää verkostoista puusto kauempana ja sähköyhtiöt maksaisivat sitten puiden korjuun siltä osin kuin isännät pitävät linjat puhtaina?

15.58 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski nosti tärkeän asian esille, se tarkoittaa tätä vierimetsänhoitoa. On ollut tiettyjä vaikeuksia saada kaikkia metsänomistajia kiinni ja sopia niistä menettelytavoista, milloin tämä tärkeä sähkön kulku sitten turvataan hoitamalla vierimetsiä. Siihenkin saattaisi jopa lainsäädäntö, oma lainsäädäntö, olla paikallaan.

Arvoisa rouva puhemies! Nostan esille yhden asian, jonka toivoisin pistettävän jopa lakiin, eli että sähköverkko-yhtiöiden täytyy ilmoittaa korotukset verottomina siirtohintoina. Se on hyvin tärkeää, sillä monet sähköyhtiöt mielellään ottavat siihen siirtohintaan liittyvän sähköveron mukaan, jolloin tämä prosentti, paljonko sitä siirtohintaa nostetaan, pienee. Laissa pitäisi olla, että kuluttajalle pitää ilmoittaa sähkön siirtohinnan korotukset ilman sähköveroa, jolloin ne luvut todellisuudessa ovat korkeammat kuin sähköveron kanssa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle otsonikerrosta heikentävistä aineista tehdyn Montrealin pöytäkirjan muutoksen hyväksymisestä

Hallituksen esitys HE 54/2017 vp

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu

16.00 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä Montrealin kansainvälinen ympäristösopimus on ehkä yksi ympäristöpolitiikan historian menestyksekkäimpiä kansainvälisiä sopimuksia: se saavuttaa 30 vuoden iän tänä vuonna, ja siihen on lähes 200 maailman valtiota sitoutunut. Nyt sitten tähän on saatu edistysaskeleita jälleen aikaiseksi liittyen erittäin myrkyllisten ja kasvihuonekaasupäästöjen kannalta haitallisten HFC-yhdisteiden käyttöön. On arvioitu, että pelkästään tällä rajoituksella pystytään saavuttamaan jopa 0,5 astetta Pariisin ilmastopimuksen tavoitteista, joten sikäläkin tämä muutos on varsin tärkeä. Edistysaskel on erinomainen.

Lisäksi täytyy huomioda, että teollisuusmaille ja kehitysmailla on tullut hieman erilaisia rajoituksia sen suhteen, miten tätä pitäisi eteenpäin saada. Teollisuusmaille on olemassa jo varsin paljon teknologiaa tämän osalta, ja meillä on maailman puhtainta teollisuutta. Se, että joutuisimme ajamaan teollisuuttamme erittäin tiukkojen ilmastotavoitteiden takia täältä muualle, ei suinkaan maailman mittakaavassa, globaalisti, parantaisi ollenkaan ilmastotilannetta tai täällä teollisuudenkaan tilannetta. Siksi pidän erittäin myönteisenä asiana, että tällainen edistysaskel on saatu aikaiseksi. Tämä osaltaan auttaa myös Pariisin ilmastopimuksen tavoitteiden kanssa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

7. Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus 2016

Kertomus K 16/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskustelu

16.02 **Matti Vanhanen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnalla on nyt käytettävissään pankkivaltuuston kertomus vuodelta 16. Kertomus keskittyy normaaliin tapaan kertomusvuoden tapahtumiin, ja sisällöstä mainittakoon, että se sisältää aiempien vuosien tapaan erilliset osat Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan toiminnasta ja hallinnosta. Nimenomaan pankkivaltuuston käsittelemät asiat ja sen arviot Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan toimista löytyvät omista erillisistä alaluvuista. Kertomuksen kolmas osa sisältää kuusi ajankohtaisiin erityistee-moihin keskittyvää kirjoitusta. Nämä erityistee-mat käsittelevät EKP:n rahapolitiikan epätavanomaisia toimia, EKP:n laajennetun omai-

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

suuserien osto-ohjelman vaikutuksia Suomeen, digitalisaatiota rahoitusmarkkinoilla, kotitalouksien velkaantuneisuutta ja asuntolainojen riskipainoja, pankkien sivuliikkeitä sekä Suomen Pankin tilinpäätöksen laatimista ja sen perusteita. Kertomuksen viimeisessä osassa kuvataan lyhyesti myös eräitä kertomusvuoden jälkeisiä tapahtumia.

Arvoisa puhemies! Oma esittelyni jakaantuu kahteen osaan. Käsittelen ensin muutamia tärkeitä EKP:n rahapolitiikkaa ja Suomen Pankkia koskevia asioita, jotka tapahtuivat kertomusvuoden aikana, ja sen jälkeen lyhyesti Finanssivalvontaa.

EKP:n rahapolitiikan osalta keskeisiä havaintoja:

Ensinnäkin EKP:n ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintatason vakautta. Sen neuvoston määritelmän mukaan tämä tavoite tarkoittaa, että kuluttajahintojen vuotuisen nousun tulisi olla alle 2 prosenttia mutta lähellä sitä keskipitkällä aikavälillä. EKP voi myös pyrkiä toimillaan tukemaan hyvää työllisyyttä ja kestäväää talouskasvua, kunhan nämä toimet eivät vaaranna hintatason vakauden tavoitetta. EKP ja Suomen Pankki seurasivat kertomusvuoden aikana tarkasti hintavakaustavoitteen toteutumista ja euroalueen talouskehitystä.

Rahapoliittinen toimintaympäristö oli varsin tapahtumarikas ja osin haasteellinen. Toisaalta esimerkiksi Ison-Britannian EU-eropäätös kertomusvuoden kesäkuussa ei lopulta vaikuttanut niin paljon lyhyen aikavälin talousnäkyymiin kuin oli odotettu tai ehkä pelätty. Rahapolitiikka itsessään oli elvyttävää koko kertomusvuoden. En käy läpi rahapoliittisia toimia tässä tarkemmin, mutta esimerkkinä toimista mainitsen EKP:n neuvoston maaliskuun rahapolitiikkakokouksen päätökset. Tuolloin EKP päätti ensinnäkin laskea keskeisiä rahapoliittisia ohjaukorkojaan. Lisäksi se päätti kasvattaa laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman kuukausittaisia ostoja ja laajentaa osto-ohjelman kattavuutta. Kattavuutta laajennettiin hyväksymällä ohjelman piiriin euroalueen yritysten liikkeeseen laskemat euronääräiset investointiluokan joukkolainat. EKP:n keskeisiä rahapoliittisia toimia on kuvattu tarkemmin sekä Suomen Pankin vuosikertomuksessa että tämän kertomuksen erityisteemakirjoituksessa.

Arvoisa puhemies! Suomen Pankin osalta kaksi asiaa:

Ensinnäkin kertomusvuoden syksyn kuluessa pankkivaltuusto valitsi johtokuntaan kaksi uutta jäsentä johtokunnan jäsenten Pentti Hakkaraisen ja Seppo Honkapohjan kausien päättymisen vuoksi. Pankkivaltuusto nimitti yksimielisesti oikeustieteen kandidaatti Marja Nykäsen ja filosofian tohtori Olli Rehnin johtokuntaan. Molempien toimikausi alkoi nyt helmikuun alussa 17 ja kestää viisi vuotta. Väliaikaisesti tämän vuoden ajan meillä on neljä johtokunnan jäsentä, kunnes Seppo Honkapohja siirtyy eläkkeelle, ja pankkivaltuusto on jo etukäteen päättänyt, että johtokunnan koko tämän jälkeen palautuu kolmen johtokunnan jäsenen kokoluokkaan.

Toisena asiana nostan esiin Suomen Pankin riskiprofiilin ja taseen. Pankkivaltuustohan seuraa säännöllisesti niiden kehitystä, ja niin tehtiin myös kertomusvuonna. Keskuspankkitehtävien hoitaminen ja oman rahoitusvarallisuuden sijoittaminen tuottavat pankille tuloja mutta toisaalta aiheuttavat sille myös erilaisia riskejä. Pankilla on noin 17,4 miljardin euron suuruinen rahoitusvarallisuus. Sijoittaessaan tätä rahoitusvarallisuutta Suomen Pankki altistuu sekä luotto- ja likvidiysriskeille että markkinariskeille. Markkinariskejä ovat muun muassa valuuttakurssiriski ja korkoriski. Rahoitusvarallisuuden ja rahapolitiikan vuositason yhteenlasketut riskit olivat vuoden 16 lopussa 2 miljardia euroa pois lukien kullankaan riski. Laskettu riskiluku pysyi lähes ennallaan edellisvuoteen verrattuna.

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

Edellä mainittu riskiarvio, 2 miljardia euroa, sisältää Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden ja eurojärjestelmän rahapoliittisten ohjelmien riskit. Tämä riskiarvio sisältää Suomen Pankin omalla riskillä olevat operaatiot sekä Suomen Pankin pääoma-avaimen mukaisen osuuden eurojärjestelmän riskeistä. Vakiintuneen mallin antama riskiarvio perustuu historialliseen tilastoaineistoon ja informaatioon, joten se ei voi täysin sisältää uusia, ennennäkemättömiä tapahtumia. Arvio perustuu lähtökohtaan, jonka mukaan eurojärjestelmä toimii nykyisen muotoisena, ja tätä riskiarviota täydennetään erilaisilla skenaarioanalyysillä. Joka tapauksessa vuoden 16 lopussa Suomen Pankin koko oman pääoman määrä oli 9,4 miljardia euroa ja pankkivaltuuston näkemys on, että pankin vakavaraisuus oli kertomusvuoden lopulla riittävä kattamaan pankin tehtävien hoitamisesta johtuvat riskit.

Mitä pankin taseeseen tulee, niin sen koko voi vaihdella vuoden aikana huomattavasti. Vuodenvaihteessa taseen koko pieneni väliaikaisesti noin 80 miljardiin euroon, mutta esimerkinmukaisesti tämän vuoden huhtikuun lopussa, juuri äsken, taseen loppusumma oli 135 miljardia euroa. Taseen kasvu johtuu pitkälti harjoitetusta rahapolitiikasta. Osto-ohjelmat ja pitkäaikaiset rahoitusoperaatiot ovat lisänneet voimakkaasti likviditeettiä, ja tämä ylimääräinen likviditeetti on jakautunut epätasaisesti kansallisten keskuspankkien välillä. Suomen Pankkiin on tullut keskimääräistä huomattavasti enemmän ylimääräistä likviditeettiä eli rahapoliittisia talletuksia. Huhtikuun lopussa näitä talletuksia oli peräti 101 miljardia euroa Suomen Pankin taseessa.

Arvoisa puhemies! Finanssivalvonta toimii hallinnollisesti Suomen Pankin yhteydessä mutta on päätöksenteossa riippumaton tästä. Pankkivaltuusto vastaa Finanssivalvonnan toiminnan yleisen tarkoituksenmukaisuuden ja tehokkuuden valvonnasta, ja pankkivaltuuston tehtävänä on nimittää Finanssivalvonnan johtokunta ja johtokunnan esityksestä johtaja.

Mitä tulee Finanssivalvonnan toimintaan, niin nostan siitä esille neljä asiaa.

Ensinnäkin, vaikka kyse on kertomusvuoden jälkeen, keväällä 17, tapahtuneesta, todetakaan, että pankkivaltuusto on nimittänyt Suomen Pankin johtokunnan jäsen Olli Rehnin Finanssivalvonnan johtokunnan puheenjohtajaksi tämän vuoden helmikuun alusta alkaen. Finanssivalvonnan johtokunnan varapuheenjohtajana toimii valtiosihteeri, kansliapäällikkö Martti Hetemäki.

Toiseksi, Finanssivalvonnan johtokunta on antanut pankkivaltuustolle kertomuksen Finanssivalvonnan toiminnasta kertomusvuodelta 16 sekä julkaissut Finanssivalvonnan toimintakertomuksen. Näiden kertomuksien, pankkivaltuuston kokouksissa käytyjen keskusteluiden ja muiden saamiensa tietojen pohjalta pankkivaltuusto arvioi, että Finanssivalvonnan toiminnalle laissa säädetty tavoite on toteutunut. Finanssivalvonnan toiminnan yleisen tehokkuuden näkökulmasta pankkivaltuusto arvioi, että Finanssivalvonta on hoitanut valvonnan jatkuvasti muuttuvaa tehtäväkenttää tehokkaasti ja kustannuskehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kolmanneksi, pankkitoiminnan sivukonttoristuminen ja pankkikonsernien kotipaikkojen muutokset ovat uusia ilmiöitä — tästähän Nordean kohdalla tällä hetkellä keskustellaan — jotka voivat nopeastikin muuttaa tietyn maan rahoitussektorin kokoa ja riskikeskitymiä. Samoin tämänkaltaiset finanssimarkkinoiden rakennemuutokset voivat luoda paineita sopeuttaa Finanssivalvonnan toimintaa. Näihin haasteisiin vastaamiseksi tarvitaan monitahoista viranomaisyhteistyötä, ja pankkivaltuusto pitää tärkeänä, että kukin finanssisektorin toimija osallistuu yhtiömuodosta tai valitusta toimintamallista riippumatta tasa-

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

puolisella tavalla niiden valvontakustannusten kattamiseen, joita sen toiminnan valvonta edellyttää.

Ja neljäntenä asiana Finanssivalvontaan liittyen on syytä nostaa esiin kotitalouksien velkaantuminen ja Finanssivalvonnan toimet asuntolainoitukseen liittyen. Finanssivalvonta on nostanut yhtenä keskeisenä riskinä esille kotitalouksien korkean velkaantuneisuuden. Myös Euroopan järjestelmäkomitea antoi Suomelle viime vuoden marraskuussa varoitukseen asunto- ja asuntolainamarkkinoiden keskipitkän aikavälin riskeistä johtuen kotitalouksien velkaantuneisuuden korkeasta tasosta, ja pankkivaltuusto on käsitellyt aihetta säännöllisesti. Välittömänä toimenpiteenä Finanssivalvonta valmistelee asuntolainojen vaka-varaisuuslaskennan riskipaineen korotusta 1.1.18 alkaen, ja lisäksi Finanssivalvonta arvioi tarvetta laajentaa asuntolainoitukseen vaikuttavaa makrovakaussäilytystä yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Suomen Pankin taseen loppusumma vuoden 16 lopussa on hieman vajaat 80 miljardia euroa ja tilikauden tulos oli 130,6 miljoonaa euroa. Kertomusvuoden tilinpäätös on esitelty yksityiskohtaisesti eduskunnalle annetun kertomuksen liitteessä. Pankkivaltuusto päätti, että Suomen Pankin kertomusvuoden voitosta 39,6 miljoonaa euroa käytetään Suomen Pankista annetun lain perusteella vararahaston kartuttamiseen ja muu osa, eli 91 miljoonaa euroa, siirretään valtion tarpeisiin.

16.12 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia puheenjohtaja Vanhaselle hyvästä esittelystä. Tämä pankkivaltuuston kertomus on kaiken kaikkiaan hyvä paperi, ja tässä on paljon kiinnostavaa tietoa ja varmasti jokaiselle meistä edustajista kiinnostavaa luetavaa. Kysymykset yleisesti rahapolitiikasta Euroopassa ja yleisesti talouspolitiikasta niin Suomessa kuin maailmalla ovat varsin ajankohtaisia ja mielenkiintoisia kaiken kaikkiaan. Me olemme nähneet aikamoisia mullistuksia, ja tosiaan tässä kertomusvuonna muun muassa näitä brexit-asioita olemme ihmetelleet monesti.

Puhemies! Juuri siksi, koska tämä euroalueen tulevaisuus on kaiken kaikkiaan hyvin ajankohtainen ja koko ajan tapetilla — viimeksi muuten eilen otsikoissa — ajattelin tässä yhteydessä käyttää puheenvuoron myös siitä, että kun viime aikoina hallituksen tuore eurooppaministeri on ottanut tai oikeastaan ollut ottamatta kantaa näkemyksiinsä siitä, mikä on euroalueen tulevaisuus, niin väkisinkin näin opposition näkökulmasta tilanne vaikuttaa hyvin oudolta ja hämmentyneeltä.

Täällä eduskunnan salissahan on jo useampia kertoja tämänkin kevään aikana puhuttu siitä, että eduskunnalla olisi tarve laajalla foorumilla, avoimella foorumilla eduskuntasalissa käydä keskustelua ylipäätään euroalueen tulevaisuudesta ja kaiken kaikkiaan Euroopan tulevaisuudesta ja erilaisista ytimistä, niihin menosta ja tahdistä, ja esimerkiksi tämä eilinen uutisointi ei yhtään vähentänyt sitä tarvetta. Nimittäin tuore eurooppaministerihän ei oikeastaan suostunut lopulta määrittelemään, mitä mieltä hän henkilökohtaisesti ja yleisesti on siitä, pitäisikö Suomen ylipäätään kuulua Euroopan unioniin tai euroon. Hänhän väilytti, että ennen pitkää, tai jossain vaiheessa joka tapauksessa, tarvitaan jäsenäänestys Suomen EU-jäsenyydestä, ja myöskin että hän ei itse juuri tässä ja nyt kerro, mitä mieltä hän on itse siitä, pitääkö [Puhemies koputtaa] Suomen kuulua Euroopan unioniin vai eikö pidä, ollaanko euron sisällä vai ulkona.

Puhemies! Se pointti, mikä minulla tässä nyt on lopuksi, on se, että koska eurooppaministeri puhuu näin ja meitä, tätä keskustelua, seurataan varmasti Euroopassa aika tarkkaan, [Puhemies koputtaa] niin olisi kyllä nyt jos koskaan aika hallituspuolueiden ja hallituksen

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

selkeyttää, mikä on hallituksen [Puhemies koputtaa] euroa ja Euroopan unionia koskeva linjaus.

16.15 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Se linjahan on selkeästi kirjoitettu hallitusohjelmaan, siitähän ei ole kahta sanaa. Elikkä sitä on turha spekuloida. Se, mitä mieltä joku yksityishenkilö joskus on, ei vaikuttane tähänkään paperiin, mitä parhaillaan käsitellään eli pankkivaltuuston kertomusta vuodelta 2016.

Merkillepantavaa on kuitenkin se, että Euroopan omien velkakirjojen eri tahoilla on velkaa valtavasti: on valtioilla, on kunnilla, on yrityksillä, on yksityisillä henkilöillä. Tämähän se on tämän meidän eurooppalaisen rahamarkkinan jättimäinen ongelma. Tuoreessa muistissa on muutama aika sitten, kun Saksan suurin pankki, Deutsche Bank, oli vaikeuksissa ja Saksan liittovaltio piti sitä sitten pystyssä antamalla sille lisärahaa, että se ei romahda. Se olisi ollut Euroopan mittapuussa aivan valtava katastrofi, jos Euroopan suurin pankki olisi kaatunut. Herää vain kysymys, minkä tautta eurooppalainen finanssivalvonta ja yleensä nämä valvontaelimet siellä, kun valvovat näiden pankkien vakavaraisuutta... Muistamani mukaan näitä stressitestejä on tehty noin 10 kappaletta, saattaa olla jo enemmänkin, ja aina on tullut tulos, että ei mitään ongelmia, mutta siitä huolimatta meno on ollut yhä hurjempaa koko ajan.

Todellakin nyt Euroopan keskuspankki on lähtenyt näiden velkakirjojen oston, ostaat yksityisiltä, yrityksiltä, pankeilta, valtioilta ja kaikilta niitä velkakirjoja pois markkinoilta — elikkä sitä paperimassaa, jolla ei ole käytännössä mitään arvoa. Eli nyt Euroopan keskuspankki osallistuu siihen toimintaan, mille aikoinaan suomalaiset naureskelivat, että painetaan setelejä, kuten muutamassa edesmenneessä valtiossa aikanaan tehtiin. Silloin se tuntui kummalliselta. No, nyt me sitä itse teemme, olemme siinä osallisena. Että ei kannata mennä naapurille nauramaan, jos itse on siinä samassa myöhemmin mukana.

Toivon tässä asiassa kuitenkin sen verran, että Suomessa talouspolitiikka otettaisiin nyt ihan aidosti vakavasti ja ruvettaisiin tervehtyttämään tätä valtionaloutta, koska nämä joukkovelkakirjojen ostot, mitä EKP parhaillaan tekee, pitävät korot kuitenkin kohtuullisen alhaalla. Ja jos saamme omaa velkaista talouttamme — joka koskee myös kotitalouksia tässä maassa — vahvistettua, niin se olisi Suomelle suuri rikkaus. Muuten, kun korko lähtee jonain päivänä nousemaan, sitten alkavat vaikeudet.

16.17 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Kiitoksia tosiaan hyvästä alustuksesta. Mutta mitä minä tässä pohdin ylipäätään tästä meidän taloustilanteestamme, niin nyt näyttää siis siltä, että kotitalouksien velkaantuminen oli vuoden 2016 lopussa 126,5 prosenttia, eli kasvua on liki 2 prosenttiyksikköä. Samanaikaisesti säästämisaste painui miinukselle, ja näin on viimeisen 40 vuoden aikana käynyt vain viisi kertaa, eli 80-luvulla, 2000-luvulla ja 70-luvulla kolme kertaa. Pohdin sitä, mistä tämä kertoo.

Tuleeko tähän vaikuttamaan nyt sitten mahdollisesti brexit ja brexitin vaikutukset, kun tällä hetkellä unionissa puhutaan ennen kaikkea siitä? Jos esimerkiksi ajatellaan unionin virkamiesten eläkkeitä, niin Britannian velvoitteet olisivat noin 7 miljardia, joka ymmärtääkseni on liki 10 prosenttia Suomen Pankin taseesta, että se on aikamoinen määrä kuitenkin siellä. Ja jos nyt käy niin, että Britannia kieltäytyy näistä velvoitteista, mitä sillä ilman muuta on tuonne 2020-luvulle saakka ja ehkä vielä vähän eteenpäinkin, jos Britannia kieltäytyy maksamasta, niin miten se tulee vaikuttamaan meihin ja miten se tulee vaikuttamaan sitten ihan meidän kotitalouksiimme? Onko esimerkiksi Suomen Pankki varautunut

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

siihen sillä tavalla, että jostakin pitäisi ottaa Suomen osalta myöskin koppi silloin, jos Britannia ei velvoitteitaan hoida? Siis nämä tilanteethan ovat kaikki ihan auki tällä hetkellä, sillä esimerkiksi koko tämä eläkepaketti, mikä sieltä on tulossa, on muistaakseni 60—70 miljardia ja Britannian osuus siitä on todellakin 7 miljardia, että se on aikamoinen määrä. Nämä ovat asioita, jotka vähän huolestuttavat.

16.19 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kyllä ne huolestuttavat, ja tämä viimeisinkin asia oli ehkä yksi lisäperuste sille, miksi on syytä siihen, että tätä koko Euroopan unionia ja sen tulevaisuutta koskevaa keskustelua käytäisiin enemmän ja laajemmin myös tässä salissa. Olemme sitä jonkin verran sivunneet valtiovarainvaliokunnassa, ja tiedän, että suuri valiokunta käsittelee, mutta myöskin tällä foorumilla sitä olisi hyvä käydä läpi ja käydä tätä keskustelua, ennen kaikkea tietää, puhemies, mikä on Suomen hallituksen linja näihin asioihin. Varmasti eduskunnan tulisi esimerkiksi tässä Britannian velvoitetapauksessa olla tiukkana ja antaa hallitukselle ikään kuin sanomaa siitä, että meidän on edellytettävä, että Iso-Britannia velvoitteensa hoitaa.

Mutta, puhemies, palaan nyt vielä tähän edelliseen keskusteluun. Siitä edustaja Hoskoselle myös totean, että eihän se nyt niin voi olla, että meillä on ministeri, joka on eurooppaministeri, ja tämä meidän eurooppaministerimme lausuu maailmalla sanoja, että Suomen ei kenties pitäisikään olla tulevaisuudessa Euroopan unionin jäsen ja pitäisi niin kuin alkaa käydä jossain vaiheessa tällaista keskustelua. Onhan se tilanne vähintäänkin outo ja epäselvä. Sanoisin, että juuri tästäkin syystä minun mielestäni ei ole ollenkaan liikaa edellyttää, että Suomen hallitus selkeyttää linjaansa ja tulee sitten myös eduskunnan eteen tämän linjansa kanssa ja voimme tässä yhteydessä käydä sitä keskustelua, antaa kaiken kaikkiaan näitä terveisiä.

Edustaja Hoskonen niin ikään omassa puheenvuorossaan viittasi talouspolitiikkaan, että se on otettava vakavasti ja valtionaloutta tervehdyttävä, viittasi näihin tuleviin mahdollisiin koronnostoihin. Se on ihan oikea asia, näin on, ja juuri siksi olemme kantaneet huolta siitä, että niin Suomen Pankin kuin monien muidenkin ennusteiden mukaan, vaikka maailmantaloudessa näitä pieniä toipumisen merkkejä on — ja nyt on myötätuulta, toisin kuin aiemmin — niin tästä myötätuulesta huolimatta hallitus on omankin kertomuksensa mukaan jäämässä niin työllisyystavoitteestaan kuin velkatavoitteistaan. Ne ovat äärimmäisen huolestuttavia asioita, ja siitä mielestäni meidän on myös syytä täällä käydä keskustelua.

16.21 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä asiassa kannattaa panna merkille vielä se, että Euroopan keskuspankin velkakirjojen osto-ohjelman 80 miljardia euroa joka kuukausi on valtava määrä rahaa ja Euroopan keskuspankilla sitä rahaa ei ole, vaan sitä todellakin painetaan sillä setelikoneella, että markkinoille yritetään saada syntymään tilanne, jossa inflaatio lähtisi liikkeelle. Onneksi se on jonkun verran lähtenytkin liikkeelle: siitä on pikkuisen hyötyä, kunhan pidetään homma hallussa, ettei se karkaa käsistä niin kuin entisen pojan kulotus, ei tullut siitäkään mitään hyvää.

Mutta tässä asiassa on tärkeää huomata nyt se, että Suomella valtiona ja Euroopan unionin jäsenmaana ja euroalueen maana on velvollisuus pitää tässä maassa tuotantotalous kunnossa ja saada tuota vientiä etenemään. Olen huolestuneena seurannut viime aikoina keskustelua siitä, kun vihdoin ja viimein on lähtenyt vienti vetämään. Tämän päivän uutisissa Iltalehden etusivulta — olette varmaan tämän päivän lehdet lukeneet — on erittäin

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

rohkaisevia uutisia, miten uusia työpaikkoja on saatu syntymään. Nyt meillä pitää olla tässä maassa järkeä ja malttia siinä, että ei lähdetä ylettömillä vaatimuksilla esimerkiksi tuossa oleviin neuvotteluihin työmarkkinajärjestöjen kesken, että siinä pidetään maltti mielessä, ettei tätä orastavaa kasvua ja niitä mahdollisuuksia tuhota heti alkuun, koska pitkässä juoksussa on ainoa oikea tie saada talous kuntoon, töitä lisää, työttömyyttä alas, koska se työttömyys maksaa kaikinensa lähes 7 miljardia ja meillä ei kerta kaikkiaan ole varaa sellaiseen työttömyyteen tässä maassa, ei valtiontalouden eikä ennen kaikkea ihmisten kannalta, inhimillisen elämän kannalta. Jokainen ihminen, kuka kynnelle kykenee, on saatava töihin ja sitä kautta hänen omaa elämäänsä parannettua, ja siinä samalla paranee myös tämän kyseisen ihmisen eläketurva, koska tämän päivän eläketurva, kuten tiedämme, koostuu siitä pitkästä työhistoriasta, minkä ihminen elämänsä aikana tekee. Sen takia toivon, että Suomessa kannetaan nyt vastuuta aidosti. Kun on saatu kasvu liikkeelle vihdoin ja viimein kahdeksan pitkän vuoden korpivaelluksen jälkeen, niin kyllä tässä pitää maltti säilyttää ja järki päässä, muuten tästä ei hyvää tule.

16.23 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Onpa todella harmi, että eurooppaministeri ei ole paikalla nimenomaisesti tätä asiaa käsiteltäessä, koska kyllä hän nytten antaa aika kummallista kuvaa Suomesta tuonne maailmalle: pitääkö olla eurossa vai eikö pidä olla eurossa, pitääkö järjestää kansanäänestys vai eikö pidä järjestää kansanäänestystä, pitääkö järjestää kansanäänestys nyt vai joskus tulevaisuudessa? Minun mielestäni nämä ovat aika vaarallisia puheita juurikin sen takia, että brexit on nyt juuri käsittelyssä. Jos Suomi antaa vielä viestiä tässä, että meilläkin saatetaan samanlaista tehdä lähivuosien aikana, niin se varmasti näyttää aika kummalliselta ja näyttää myöskin pelottavalta ihan EU:n puolelta ja varmasti vaikuttaa sitten myöskin niihin asioihin, niihin toimiin, mitä meidän vientiteollisuutemme kanssa tehdään, mitä meiltä ostetaan, ja siihen, uskalletaanko Suomeen sijoittaa, uskalletaanko tuoda tänne autoteollisuutta ja akkuteollisuutta, mitä me ainakin tuolla Vaasassa kovasti odotamme, että sinnekin tulisi.

Sinänsä harmittavaa noin kansalaisten kannalta tällä hetkellä — en tiedä, miten Suomen Pankki voisi siihen vaikuttaa, mutta ehkä ainakin hallitus voisi vaikuttaa — on se, että meillä köyhyys kasvaa. Näyttää jopa siltä, että meillä on suunniteltua köyhyyttä, vaikka varmasti jokainen tietää, että köyhyys ei maan taloutta paranna eikä lisää euroja tuo. Kun nyt esimerkiksi tämä asumistuen muutos tulee siirtämään ihmisiä perustoimeentulotuelle ja hallitus tietää sen, niin mikä apu siitä on meidän taloudellemme, koska rahaa otetaan vain toisesta taskusta ja siinä nöyrytetään ihmisiä? Tämä suunta, mihin meillä mennään, on jotenkin aivan käsittämätön.

Toinen asia, mitä on pakko ihmetellä: kun sattumoisin tuossa kuulin, että muun muassa tämän talon virkamiehet tekevät Sipilän minuutit — joka päivä 6 minuuttia per päivä lisää työtä — niin millä tavalla se lisää Suomen vientiä, että eduskunnan virkamiehet tekevät [Puhemies koputtaa] 6 minuuttia per päivä?

16.25 Matti Vanhanen kesk: Arvoisa puhemies! Olen edustaja Tolppasen kanssa täsmälleen samaa mieltä näistä Britannian velvoitteista. Unionin pitää kyetä selkeästi yksilöimään, mihin ne ikään kuin maksamattomat osuudet perustuvat, ja Britannian pitää ne maksaa. Eläkevelvoitteet ovat tyypillinen esimerkki siitä. On selvää, että niiden Britannian kansalaisten osalta, jotka ovat olleet töissä unionissa ja joiden eläkkeestä on sitten osa jäänyt maksettavaksi unionin yhteisestä budjetista, totta kai sen velvoitteen pitää siirtyä Bri-

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

tannialle, ja minusta meidän muiden pitää olla yksiselitteisiä tässä vaatimuksessa, että ei tällaisista asioista ole edes tarvetta neuvotella. Mutta en heti keksi sellaista linkkiä, jonka kautta mahdollisesti näissä syntyvät kiistat saattaisivat kääntyä ikään kuin EKP:n ja esimerkiksi Suomen Pankin velvoitteeksi, koska nämä eivät ole EKP:hen liittyviä velvoitteita vaan selkeästi unioniin liittyviä velvoitteita.

Edustaja Hoskosen pohdintaan näistä osto-ohjelmista: Siinä on iso rahapoliittinen operaatio käynnissä, mutta kaikki se, mitä siitä on kuultu, viittaa siihen, että sen mittakaava, vaikka se kuulostaa miljardeina valtavan suurelta, on harkittu, sitä tehdään johdonmukaisesti juuri sillä tavoitteella, että lähestyttäisiin asetettua inflaatiotavoitetta. Kuitenkin näyttää siltä, että tämän osto-ohjelman ikään kuin suurin tarkoitus, tavoite, on toteutumassa, että se on oikeaan suuntaan tehty toimenpide.

16.27 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Tästä on hyvä olla samaa mieltä. Olen myös sitä mieltä, että nämä osto-ohjelmat, vaikka ne mittakaavaltaan kovin isoja ovatkin, ovat olleet sen kaltaista elvyttävää rahapolitiikkaa, mitä varmasti tässä tilanteessa on tarvinnutkin suorittaa.

Tässä salissahan on aika useasti tämän Suomen Pankin kertomuksen käsittelyn yhteydessä keskusteltu myös yleisesti EKP:n mandaatin määrittelystä. Sehän, kuten puheenjohtaja tässä esittelössään totesi, lähtee tämä hintavakaus edellä, ja sitten tarvittaessa voidaan työllisyyttä tukea, mikäli se ei vaaranna hintavakaustavoitetta, mutta usein on esitetty myös kysymys, voisiko se työllisyys olla siinä mandaatissa kuitenkin hieman enemmänkin kaiken kaikkiaan esillä.

Olin myös hyvin tyytyväinen siihen äskeisen puheenvuoron linjanvetoon, mikä on mielestäni todellakin selvä, eli Suomen täytyy edellyttää sitä, että Britannia kaikki veloitteen sa sinänsä hoitaa.

Puhemies! Vielä palaan tähän euroon, Euroopan tulevaisuuteen, tähän keskusteluun, koska tämä on nyt ollut niin ajankohtainen. Eilen ainakin minä olin kovin ihmeissäni, kun lehtiotsikoita luin näistä eurooppaministerin lausunnoista, ja voin kuvitella, että jos minua täällä Arkadianmäellä ihmetyttää, niin varmasti moni muu tuolla Euroopassa ja maailmalla saattaa vähän alkaa katsella Suomen politiikan perään. Nimittäin jos puhujana on eurooppaministeri, nämä lausunnot eivät ole silloin mitenkään vähäpätöisiä, ja kyllä minulle jäi siitä se kuva, että suurin piirtein linja on tällä hetkellä hänellä ja sitä kautta myös profiloituneena Suomella, että Suomen linja siihen, tulemmeko kuulumaan Euroopan unioniin ja eurojärjestelmään ja muuhun, on sitten tyyliin ei—juu—vaarinhousut, jyrkkä ei—juu—vaarinhousut, ja niinhän se ei tietenkään voi olla. Siksi olisi mielestäni tärkeää, että myös hallitus selkeyttäisi tämän linjan ja edellyttäisi selkeästi myös eurooppaministeriltään, että tämä linja myös puheissa on yhteneväinen hallituksen linjan kanssa, koska kyllä oppositiosta käsin mielestäni on täysi oikeus ihmetellä, [Puhemies koputtaa] mistä nyt on kysymys.

16.29 Hannu Hoskonen kesk: Lopuksi, arvoisa herra puhemies, sen verran vielä, että Suomen kansantalouden kannalta on aivan välttämätöntä, että me ymmärrämme vihdoinkin ja viimein sen, että kun aikanaan 2008 syksyllä alkoi tämä iso lama ja sitten ryvettiin kahdeksan vuotta siinä samassa suossa, bruttokansantuote laski koko ajan, tuottavuus laski, työttömyys kasvoi, niin olemme edelleen siinä tilanteessa, että jos tasaisen vauhdin taulukon mukaan katsotaan Suomen kansantalouden kasvua nykyisellä vauhdilla, niin saavutamme sen vuoden 2008 bruttokansantuotteen ja tuottavuuden tason joskus noin vuonna 2019.

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

Kun me näitä mittakaavoja haemme ja puhumme kasvuprosenteista, niin pitää pitää pää kylmänä ja katsoa niitä lukuja oikeasti. Tällä hetkellä olemme hyvässä kasvun alussa, mutta emme missään nimessä siinä tilanteessa, että olemme saavuttaneet jotakin. Olemme oikealla tiellä — niin kuin se hyvä suunnistaja, joka on kerran eksyttyään metsään palannut takaisin kartalle ja etenee, kymmeniä rasteja on vielä edessä, ja kaikki ne on löydettävä ennen kuin ollaan maalissa. Mutta jos tässä mennään siihen, että nyt ruvetaan elämöimään sillä, että nyt meillä pistetään isolleen tämä homma ja nyt menee kaikki hyvin, niin se on väärä tunne. Meidän pitää tunnustaa tosiasiat. Me emme ole taloudessa vielä vahvoilla. Pohja on jo hyvä jalkojen alla, mutta tätä hyvää tietä pitää jatkaa. Nyt jos me lähdemme niin sanotusti elämään yli varojemme edelleen ja velkaannumme lisää, niin siitä ei hyvää seuraa. Jokainen kansanedustaja voisi omassa tutkijankammiossaan katsoa vaikka kotitalouden velkaantumisen tällä hetkellä. Laskekaapa siihen velkaan, aivan kuten valtionkin velkaan, yksi tai kaksi prosenttiyksikköä lisää vuodessa ja katsokaapa, mitä se vaikuttaa esimerkiksi tässä kaupungissa, Suur-Helsingin alueella. Se olisi asunnonostajille aivan katastrofi. Se johtaisi semmoisiin vaikeuksiin, joita en viitsi ruveta edes kuvaamaan, samoin monessa muussakin kasvukeskuksessa.

Elikkä meidän pitää nyt pitää maltti, se on tällä kertaa valttia, ja ennen kaikkea pitää huoli siitä, että tuotanto pyörii, ihmiset saavat töitä ja työttömyys laskee. Tämä tie on se oikea tie. Voimmehan me politikoida ja viisastella, mutta siitä ei tule mitään hyvää.

16.31 Matti Vanhanen kesk: Arvoisa puhemies! Pidän itsestäänselvänä sitä, että hallitukseen osallistuvat puolueet ja ministerit noudattavat hallitusta perustettaessa tehtyä sopimusta ja linjaa. Tässä on ylläpidettävä uskottavuutta, aivan niin kuin edustaja Viitanen totesi, myös ulospäin. Mutta samaan aikaan käydään keskusteluja Euroopan tulevaisuudesta. Eri poliittisilla liikkeillä on erilaisia painotuksia tästä, ja pitää kyetä myös sietämään se, että eri poliittisilla tahoilla on omia painotuksiaan, mutta silloin kun he edustavat selkeästi hallitusta, toimitaan hallituksen linjan mukaan.

Tästä, voisi sanoa, vaihtelustahan antaa hyvän esimerkin myös Saksa. Se on vuosikausien ajan korostanut sitä, että perussopimuksen muutoksia ei tehdä, mutta nyt yllättäen Saksa ilmoittikin viikolla Ranska-tapaamisessa, että perussopimuksen muutosta voidaan harkita, ja se tapahtui Saksan taholta. Eli kyllä näitä, voisi sanoa, arvaamattomia elementtejä voidaan hakea paljon suuremmistakin kuvioista kuin vain Suomesta.

16.32 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Varmasti on näin, ja juuri siksi, koska tätä keskustelua käydään Euroopan unionista, eri tasoista, eri ytimistä, oli kysymys sitten puolustuspolitiikasta tai talouspolitiikasta tai muusta, juuri siksi olemme tähdentäneet useaan otteeseen, että myös täällä eduskunnan salissa, myös tällä areenalla, olisi hyvä käydä tämän kaltainen keskustelu, koska oma arvioni on se, että vaikka tällä hetkellä toki asioista keskustellaan, ehkä niin näyttävästi ne eivät ole esityslistoilla, että näkisimmekään, kuinka isoista asioista on kysymys, kun puhumme tästä tilanteesta, missä tällä hetkellä olemme kaiken kaikkiaan Euroopan unionissa.

Puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron myös siksi, että halusin todeta, että minä olen täsmälleen samaa mieltä kuin edustaja Hoskonen siinä, että ei kaikki ole hyvin. Vaikka nyt on myötätuulta, niin me velkaannumme lisää, ja tämä ei vetele, pitää saada työpaikkoja. Tämähän on aivan kuin olisitte puhunut suoraan SDP:n vaihtoehtobudjetista. Juuri tätä mieltä mekin olemme olleet. Juuri siksi me kannamme huolta siitä. Kun täällä esimerkiksi,

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

oliko juuri viime viikolla, ihan lähimenneinä päivinä, keskusteltiin tästä hallituksen toimintakertomuksesta, siinähan nimenomaisesti hallitus itse omassa toimintakertomuksessaan määritteli, että hallitus ei tule pysymään työllisyystavoitteessaan eikä velkatavoitteessaan. Ja silloin kun on näin, ja me tiedämme, että näin ei saisi olla, tietenkin toivoisi kovasti korjausliikkeitä vallitsevaan talouspoliittiseen suuntaan. Nyt edellytänkin, kun edustaja Hoskonen täällä tietää sen oikean periaatteen, että hallitus valitsisi oikeat keinot, koska nythän ongelma on se, että hallitus velkaantuu koko ajan lisää, työllisyystavoitteesta jäädytään kauas, kauas taakse ja kaiken kukkuraksi poliittiset valinnat [Puhemies koputtaa] lisäävät eriarvoisuutta, joka omalta osaltaan aiheuttaa ongelmallisia kierteitä.

16.34 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Nyt oli pakko pyytää puheenvuoro, koska edustaja Vanhanen puhui niin arvoituksellisia äsken. Sanoitte, mikä toki pitää paikkansa, että hallituksessa on eri puolueita ja eri puolueilla on vähän erilaisia linjauksia ja ajatuksia ja joitain omia ajatuksia, mitä sitten tuodaan esille, ja kuten mainitsitte, muuallakin Euroopassa on tällaisia äkkikäänteitä tapahtunut. Onko nyt sitten tuolla suljettujen ovien takana käynnissä jonkinlainen kuhina siitä, että ihan oikeasti mentäisiin jonkinlaiseen euroäänestykseen, kansanäänestykseen, mini-brexitin tai johonkin muuhun? Ovatko muut hallituspuolueet lähdössä tähän matkaan?

Tietysti on niin, että kun uusia ministereitä tulee, niin heille täytyy meidänkin ensinnäkin suoda tietenkin aikaa, että he voivat lutviutua siihen tehtäväänsä ja toivottavasti päästä pian siihen matkaan. Toivottavasti myös nykyiset ministerit ja entiset ministerit, joita tässäkin salissa on, voivat vähän vinkata, että oikeastaan silloin, kun ollaan ministereinä, sen oman henkilökohtaisen kantansa voi unohtaa, silloin ollaan sen ministeriön kannalla ja sen hallituksen kannalla, vaikka se valitettavasti tällä hetkellä on monesti vähän huonompi kanta kuin se, mitä me olemme ajatelleet, mutta kun se tilanne on näin, niin silloin ainakin näyttäydymme yhtenäisesti maan rajojen ulkopuolelle.

Mutta edustaja Vanhaselle: onko siellä nyt kuhina käynnissä?

16.36 Matti Vanhanen kesk: Arvoisa puhemies! Ei ole tällaista kuhinaa käynnissä. En millään tavalla viitannut siihen, vaan poliittisessa keskustelussa, jota nyt Euroopassa käydään, selvästi eri poliittisilla liikkeillä on erilaiset painotukset. Olemme itse poliitikkoja ja tiedämme sen, että näin on. Sen oikean tasapainon löytäminen varsinkin monipuoluehallituksessa sille, että joku puolue ikään kuin omaa väriään pitää esillä mutta silti on sitoutunut yhteiseen linjaan, on vaikea tasapainokysymys. Se on taiteenlaji. Ja varsinkin silloin, kun on kyse kansanedustajasta, jolla on ollut oma henkilökohtainen kanta ja joka sitten tulee hallitukseen, se siirtymä siitä henkilökohtaisesta kannasta yhteiseen kantaan on vaikea. Sitten hän voi palata henkilökohtaiseen kantaansa, kun on vaalikausi loppumassa.

Edustaja Viitasen peräänkuuluttama eduskunnan keskusteluhan tulee. Eli toukokuun lopussa pääministeri tulee antamaan pääministerin ilmoituksen ulko- ja turvallisuuspolitiikasta ja EU-politiikasta. Se on ajoitettu nimenomaan tähän kevään loppuun jo aika hyvissä ajoin, koska oli tiedossa, että nämä brexitin liittyvät viralliset päätökset ja Ranskan vaalit ovat ohitse. Ja tämä osuu erittäin hyvään ajankohtaan, että saamme kunnan keskustelun myös siitä, millä otteella Suomi lähtee tähän Euroopan tulevaisuuskeskusteluun.

16.38 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! Kun tämä keskustelu on myös sivunnut yleistä talouspoliittista keskustelua, niin en malttanut olla pyytämättä puheenvuoroa. Toki

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

eduskunnan pankkivaltuuston kertomus antaa sille erittäin hyvän datapohjan, ja tässä on valtavasti hyvää tilastotietoa ja aineistoa myös jatkoa varten. Lisäksi haluan kiittää Suomen Pankkia erityisesti siitä erinomaisesta tutkimustyöstä, mitä siellä tehdään myös maiden maiden suhteen. Se on erittäin arvokasta suomalaisille.

Kuitenkin tästä yleispoliittisesta heijastelusta, mikä nyt on olemassa tämänkin keskustelun pohjalta, totta kai täytyy tunnustaa se, että erittäin vaikeita päätöksiä on tehty, ja taloustilanne, puhumattakaan siitä, missä vaiheessa hallitus tuli valtaan, oli erittäin vaikea. Mutta kuten tänäänkin on viitattu täällä iltapäivälehtien kansiin ja otsikoihin, niin kyllähän talouden tilanne on muuttunut. Jo pidemmän aikaa on useista tutkimuslaitoksista ja eläkevakuutuslaitoksista tullut tietoja siitä, että kasvu saattaa olla jopa korkeampaa kuin on arvioitu valtiovarainministeriössä. Oppositioista erittäin hyvin tiedetään, miten meidän valtiovarainministeriömme toimii. Siellä laskelmat ovat erittäin maltillisia, koska se on se traditio ja perinne, mikä siellä on ollut. Nyt kuitenkin vaikuttaa siltä, että kahden vuoden jälkeen kaikki talouden mittarit ovat kääntyneet parempaan suuntaan eikä leikkauksia tarvitse tehdä tipoitellen pitkin vaalikautta, kuten joinakin vaalikausina on ollut tilanne.

Lisäksi haluaisin ehkä tästä eurooppalaisesta tilanteesta sanoa vielä sen, että kyllähän jonkinlaista mannerlaattojen myllerrystä on myös se, että Ranskassa ensimmäistä kertaa poliittisesta keskustasta tuleva henkilö nousee presidentiksi, Hollannissa meidän ALDE-sisarpuolueemme voitti vaalit vaikeassa tilanteessa. Keskusta on onnistunut tekemään hyvää työtä myös Suomen talouspolitiikassa kuluneella vaalikaudella.

16.40 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Kun edustaja Viitanen äsken luennoi siitä, miten heidän vaihtoehtobudjettinsa on tämän maailman pelastanut, niin kannattaa ehkä vähän tutustua siihen vaihtoehtobudjettiin. [Pia Viitasen välihuuto] Hallituksen tarkoituksena ei tietenkään ole ryöstää Sitran kassaa eikä Suomen Pankkia, ei kumpaakaan. Kyllä pitää talouspolitiikan olla sillä keinoin vahvalla pohjalla, että pystytään maan taloutta elvyttämään oman yritystoiminnan vahvistamisella, vientiteollisuuden vahvistamisella ja uusien työpaikkojen luomisella — ei mitään tempputyöllistämistä, sillä tämä homma ei onnistu, sen jokainen järkevähän ihminen tietää, siitä lienee turha kiistellä.

Mutta sen verran kiinnitän vielä huomiota tuohon, kun nyt puhutaan eurosta, siitä, onko se hyvä vai huono asia. Se nyt on turha itkeä sitä enää perään, kun ollaan tässä tilanteessa ja sillä sipuli. Aikanaan, kun siihen pääministerin ilmoituksella mentiin, niin olisi silloin... Kun me keskustelemme tästä asiasta tänään, olemme keskustelleet ennen tätä päivää ja varmasti keskustellaan tämänkin päivän jälkeen tästä asiasta syvällisesti, milloin vähän kevyemmällä argumenteilla ja milloin vähän paremmilla argumenteilla, niin syytä on muistaa kuitenkin se, että jos silloin, kun euroon mentiin, olisi käyty tämä asia perusteellisesti läpi ihan oikein eikä vain pelkällä pääministerin ilmoituksella, normaalilla äänestyksellä, oltaisiin todennäköisesti vähän paremmassa tilanteessa. Tämä keskustelu olisi silloin pitänyt käydä ihan oikeasti. Nythän me olemme tilanteessa, että se vanha kansanviisaus tulee tässäkin asiassa todeksi: sen minkä taaksesi jätät, niin takuulla edestäsi löydät. Silloinhan tästä ei keskusteltu, se meni sormea napsauttamalla ja ihan niin kuin tavallista, normaaliäänestyksellä pääministerin ilmoituksen jälkeen ja sillä sipuli. Ei ollut minkäänkään syväanalyysia, se jäi täysin tekemättä, mentiin vähän niin kuin takki auki sinne ja jäi analyysit tekemättä. Sehän tässä on se perussyy. Tunnustetaan, arvoisa edustaja Viitanen, tämä tosiasia. Jos me tätä tosiasiaa kiellämme ja kierrämme, niin olemme jatkuvasti yhä syvemmällä suolla.

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

Tärkeää on nyt kuitenkin se, että sitä on turha itkeä, missä nyt ollaan, meidän pitää vain katsoa tulevaisuuteen, tehdä uusia työpaikkoja, saada ihmisille töitä. Tämän päivän uutisissa oli, että Esko Ahohan oli selvittämässä, että Varsinais-Suomeen, vai oliko se Satakuntaan, on tulossa 35 000 työpaikkaa. [Puhemies koputtaa] Olkoon tämä merkinä siitä, että homma toimii.

16.42 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Minä vähän säikähdin, että ei kai nyt tätä äskeistä Hoskosen puheenvuoroa voi tulkita siten, että hänkin haluaa nyt palata tähän eurokeskusteluun eurooppaministerimme tavoin, että onko nyt Suomen keskustakin sitten tulossa tälle ei—juu—vaarinhouset -linjalle. [Hannu Hoskonen: Ei!] Toivottavasti tämä puheenvuoro nyt, kun viittasitte taaksepäin, että edestä löydetään, ei tähän sitten viittaa, koska sitten alan olla jo vielä enemmän hämilläni, jos nyt sitten keskustankin riveistä alkaa tätä perussuomalaista empimistä kuulumaan.

Minä muuten, puhemies, pitäisin hyvänä, jos täällä salissa olisi muutama perussuomalainenkin edustaja tässäkin vaiheessa tätä keskustelua käymässä. Olisi kiinnostavaa tietää, mikä mieliala siellä nyt on. Ehkä sitten nämä hallintarekisterin jälkiselvittelyt työllistävät tällä hetkellä perussuomalaisia siten, että tähän keskusteluun ei haluta osallistua.

Mutta, puhemies, vakavasta asiasta on kyse, ja sitä kautta kyllä pidän hyvänä ja muistan toki sen, että kerrottiinkin siitä, että pääministeri — oliko se 31.5. tai niihin aikoihin — tulee tämän oman ilmoituksensa antamaan, ja silloinkin päästään sitten tähän asiaan kaiken kaikkiaan palaamaan.

Oli myös sinänsä hyvä kuulla edustaja Vanhasen käsitys siitä, että kuhinaa ei ole käynnissä, mutta kyllä minä kehottaisin nyt siitä huolimatta varmistelemaan, missä oikein menemme, koska nyt täällä alkaa jo keskustankin puheenvuoroissa tällaista kuhinanomaista liikehdintää olemaan tähän suuntaan.

Puhemies! Tämä on vakava asia. Kun meidän eurooppaministeri kulkee tuolla maailmalla ja antaa vinkkiä siitä, että Suomi kenties sitten fixitiä tai jotain alkaisi harkita, niin auta armias. Kyllä minä nyt katsoisin, että hallituksen on rivinsä suoristettava ja tämä periaatekeskustelu myös keskenään vakavasti käytävä.

Mitä tulee sitten, edustaja Hoskonen, ennen kuin poistutte, [Hannu Hoskonen: En poistui!] tähän vaihtoehtobudjettiin, teille ystävällisesti huomauttaisin siitä. Hyvin sen tunnen, olen ollut sitä vahvasti laatimassa. [Puhemies koputtaa] Siinä nimenomaan työllisyyspainotukset ovat huomattavasti korkeammat kuin hallituksella. Jos muistan oikein, niin taisi olla niin, että keskustan omassa vaihtoehtobudjetissa myös Suomen Pankista hieman enemmän nostettiin tätä voiton tuloutusta, niin kuin meilläkin tässä nyt on. [Hannu Hoskonen välihuuto]

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 18.5.2017 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.45.

Pöytäkirja PTK 55/2017 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola